

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

Република Северна Македонија
Republika e Maqedonisë së Veriut
Агенција за цивилно воздухопловство
Agjencia e Aviacionit Civil

Бр.-Нр. 02-786/1

20-06- 23 год.-viti

Скопје-Шкип

ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА РАБОТА И РАЗВОЈ ЗА 2023 ГОДИНА

СКОПЈЕ
ЈУНИ 2023 ГОДИНА

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО
ВОЗДУХОПЛОВСТВО

ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ДОКУМЕНТОТ

Годишна програма за работа и развој на Агенцијата за цивилно воздухопловство на Република Северна Македонија за 2023 година			
Врска:		Член 13 став (1) од Законот за воздухопловство	
Идентификатор на документот		Важност за:	2023 година
Предлог - Годишна програма за работа и развој на АЦВ за 2023 година		Датум на издавање:	јуни 2023
Лице за контакт д-р Томислав Тунтев		тел. 02 / 3114 – 773	Директор
Статус		Намена	
Работен драфт	☐	Општа и јавна	☒
Драфт	☐	АЦВ интерна	☐
Предлог за издавање	☐	Ограничена	☐
Финално издание	☒	Верзија	1
Документот доставен преку:		Архива на Собрание на Република Северна Македонија	
Изработил:		Работна група формирана со Решение на Директорот архивски број 02 – 1001/1 од 15.09.2022 година	
Предлагач:		д-р Томислав Тунтев, директор	

СОДРЖИНА

I. ВОВЕД.....	7
II. СТРАТЕШКА РАМКА НА АЦВ ЗА 2023 ГОДИНА.....	8
(МИСИЈА, ВИЗИЈА И СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ НА АГЕНЦИЈАТА).....	8
1. МИСИЈА	8
2. ВИЗИЈА.....	8
3. СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ	8
4. ПОТРЕБНИ ПРЕДУСЛОВИ	9
III. ПЛАН ЗА РАБОТА НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО ВО 2023 ГОДИНА.....	10
1.ПРОЕКТ ЗА ПОДДРШКА НА ДРЖАВИТЕ НА EUROCONTROL.....	10
2.ПРОЕКТ IPA-5 ВО СОРАБОТКА СО EASA.....	10
3.ПРОЕКТ: VFR NIGHT – ЛЕТАЊЕ ПО ВИЗУЕЛНИ ПРАВИЛА ДЕНЕ И НОЌЕ	11
4.ПРОЕКТ : ЗЕЛЕНИ РУТИ - СЕКТОР ЗА ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ	11
5. ПРОЕКТ:УНАПРЕДУВАЊЕ НА ПОЛОВАТА ЕДНАКВОСТ ВО СФЕРАТА НА ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО	12
6. ПРОЕКТ: 100 ГОДИНИ ВОЗДУХОПЛОВСТВО ВО МАКЕДОНИЈА И 120 ГОДИНИ ОД ПРВИОТ УСПЕШЕН ЛЕТ СО АВИОН ...	12
7.ПРОЕКТ ЗА СТРУЧНА НАДГРАДБА НА КАДРИ СО СТИПЕНДИИ НА СИНГАПУРСКАТА АКАДЕМИЈА ЗА ВОЗДУХОПЛОВСТВО	13
8.ПРОЕКТ ЗА СТРУЧНА СОРАБОТКА ВО СОРАБОТКА СО ФРАНЦУСКИТЕ ВОЗДУХОПЛОВНИ ВЛАСТИ.....	13
9.ПРОЕКТ “ONE STOP SECURITY” ВО СОРАБОТКА СО ECAC	13
10.ПРОЕКТ: СОФТВЕРСКИ ПАКЕТ CORPORATE DOCUMENT RESPOSITORY.....	13
11.TWINNING LIGHT ПРОЕКТ„ПОДДРШКА ЗА РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТОТ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО ОБЛАСТА НА БЕЗБЕДНОСТА И ОБЕЗБЕДУВАЊЕТО ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО“	14
12.ПРОЕКТ:ТАИЕХ РАБОТИЛНИЦА „ОБУЧИ ГО ОБУЧУВАЧОТ“	14
13.ПРОЕКТ: ОБУКА „ЧОВЕЧКИ ФАКТОР“	15
14.ПРОЕКТ:РЕАЛИЗАЦИЈА НА ИНФОРМАТИВНА КАМПАЊА ЗА НОВИТЕ ПРАВИЛА ЗА ВОЗДУХОПЛОВИ БЕЗ ЕКИПАЖ	15
15.ПРОЕКТ: УНАПРЕДУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТОТ НА АЦВ И ПРОМОЦИЈА НА ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА ПАТНИЦИТЕ ВО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ	16
РЕДОВНИ АКТИВНОСТИ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО ПЛАНИРАНИ ЗА 2022 ГОДИНА	16
IV. ВНАТРЕШЕН РЕВИЗОР	16
V. КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ПОДДРШКА НА ДИРЕКТОРОТ.....	17
5.1 СОВЕТНИК ЗА ОБУКА И СТРУЧНО УСОВРШУВАЊЕ	17
5.2 ИНСПЕКТОР ЗА КОНТРОЛ НА КАВАЛИТЕТОТ И БЕЗБЕДНОСТА	18
5.2.1.АКТИВНОСТИ ПОВРЗАНИ СО ВНАТРЕШНАТА КОНТРОЛ НА БЕЗБЕДНОСТ И ОБЕЗБЕДУВАЊЕТО	19
5.3 СОВЕТНИК– АСИСТЕНТ ЗА АДМИНИСТРАТИВНИ РАБОТИ	20
5.4 СОВЕТНИК ЗА ПРОТОКОЛ И ОДНОСИ СО ЈАВНОСТ	21
VI. ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО	21
VII. СЕКТОР ЗА АДМИНИСТРАТИВНИ И ОПШТИ РАБОТИ	23
7.1.ПРАВНИ РАБОТИ И ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ	23
7.2.ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ ТЕХНОЛОГИИ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ	25
VIII. СЕКТОР ЗА ФИНАНСИСКИ РАБОТИ.....	26
8.1 ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ФИНАНСИСКО – МАТЕРИЈАЛНО РАБОТЕЊЕ.....	27
8.2 ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЕКОНОМСКИ НАДЗОР, ПЛАН И РАЗВОЈ	28
8.3 ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЈАВНИ НАБАВКИ	30
IX. СЕКТОР ЗА ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ.....	31
9.1. АКТИВНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА ЛЕТАЧКА ОПЕРАТИВА.....	31
9.2 ПЛАНИРАНИ АКТИВНОСТИ ВО ОБЛАСТА НА ЛИЦЕНИРАЊЕ	34
9.3 АКТИВНОСТИ ВО ОБЛАСТА НА ПЛОВИДБЕНОСТ И РЕГИСТАР	36
9.3.6 Кадровско екипирање со стручен кадар кој под надзор ќе се подготвува за вршење на функции издавачи од областа на пловидбеноста на воздухоплови.....	38
9.3.7 Спроведување на испити за стекнување на национални механичарски.....	38

дозволи за Анекс I воздухоплови	38
9.3.8 Спроведување на испити за стекнување на овластување за оперирање на воздухоплови без екипаж од областа на пловидбеноста.....	38
9.4 ОТСЕК ЗА ВОЗДУХОПЛОВНА МЕДИЦИНА	38
X. СЕКТОР ЗА МЕЃУНАРОДНО-ПРАВНИ РАБОТИ.....	40
10.1 ОБВРСКИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ЧЛЕНСТВОТО ВО МЕЃУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ И РАТИФИКУВАНИ КОНВЕНЦИИ И МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ.....	40
10.2 МЕЃУНАРОДНИ АКТИВНОСТИ.....	41
10.3 ОДОБРУВАЊЕ НА ЛЕТОВИ	42
10.4 ИЗГОТВУВАЊЕ НА ЗАКОНСКИ И ПОДЗАКОНСКИ ПРОПИСИ ОД ОБЛАСТА НА ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО – ТРАНСПОНИРАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИТЕ ВОЗДУХОПЛОВНИ СТАНДАРДИ	42
10.5 ЗАШТИТА НА ПРАВА НА ПАТНИЦИ.....	43
10.6 ПРЕВОДИ, РЕВИЗИИ И КОРЕСПОНДЕНЦИЈА.....	44
XI. СЕКТОР ЗА АЕРОДРОМИ И ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА	44
11.1 ОДДЕЛЕНИЕ ЗА АЕРОДРОМСКА ИНФРАСТРУКТУРА	44
11.1.1 Активности на одделението	44
11.1.2 Сертификација на аеродроми, леталишта и терени	44
11.1.3 Инспекциски надзор на градежна инфраструктура на аеродроми, леталишта и терени	45
11.1.4 Регистрација на аеродроми и леталишта и евиденција на терени.....	45
11.1.5 Издавање на согласности со услови за градба од аспект на безбедност на воздушниот сообраќај	45
11.1.6 Е – Урбанизам.....	46
11.1.7 Надзор на препреки во воздухопловството	46
11.1.8 Други активности	46
11.2.ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА ЗА 2023 ГОДИНА	46
11.3.ОДДЕЛЕНИЕ ЗА АЕРОДРОМСКИ УСЛУГИ	48
11.4 РАБОТА НА ПРОЕКТИ	49
1. Промовирање на системот за управување со безбедноста.....	49
2. Национална програма за безбедност на ПСП.....	49
3. Сертификација по EASA	50
4. Операционализација на барањата на Анекс 14, Дел 2 на ИКАО.....	50
5. Безбедност на платформа	51
6. Либерализација на пазарот на земски услуги	51
7. Мерки за олеснување во цивилното воздухопловство	52
11.5. ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ПОТРАГА И СПАСУВАЊЕ И ИСТРАЖУВАЊЕ НА ИНЦИДЕНТИ И НАСТАНИ	52
1. Активности во RASARAC	52
2. ECCAIRS- European Coordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems.....	52
3. Подготовка и усогласување на сите документи, процедури, формулари, листи и упатства согласно Интегрираниот прирачник за квалитет на Агенцијата.....	53
4. Нова „Уредба за пријавување и истражување на несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани на цивилни и државни воздухоплови“	53
5. Активности поврзани со пријавување на безбедносни настани.....	53
11.6. ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА ЗА 2023 ГОДИНА	53
ПРИЛОГ БРОЈ 1 – ОРГАНИЗАЦИОНА ПОСТАВЕНОСТ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО.....	56

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

Попис и објаснување на кратенки кои ќе бидат користени во Извештајот:

ICAO	International Civil Aviation Organisation / Меѓународна организација за цивилно воздухопловство
ECAC	European Civil Aviation Conference / Европска конференција за цивилно воздухопловство
EUROCONTROL	European Organisation for the safety of Air Navigation / Европска организација за безбедност на воздушната навигација
JAA	Joint Aviation Authorities / Заеднички воздухопловни власти
EASA	European Aviation Safety Agency / Европска агенција за воздухопловна безбедност
TAIEX	Technical Assistance and Information Exchange instrument of the European Commission / Инструмент на Европската комисија за Техничка помош и размена на информации
EFOD	Electronic Filing of Differences / Електронски систем за објавување на разлики помеѓу националното законодавство и стандардите на ICAO
EUR/ NAT	European and North Atlantic / Европа и северен Атлант
SAR	Search and Rescue / Потрага и спасување
ATM	Air Traffic Management / Управување со воздушниот сообраќај
SAFA	Safety Assessment of Foreign Aircraft / Процена на безбедноста на странски воздухоплов
CORSIA	Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation / Програма за неутрализација и намалување на емисија на јаглерод за меѓународното воздухопловство
AWAOC	Aerial Work Air Operation Certificate / Уверението за вршење на специјализирани услуги со воздухоплов
PPL	Private Pilot License / Дозвола за приватен пилот
ANSP	Air Navigation Service Provider / Давател на услуги на воздухопловната навигација
MET	Aviation Meteorology / Воздухопловна метеорологија
AIS	Aeronautical Information Service / Услуги за воздухопловни информации
ATCO	Air Traffic Control Officer / Контролор на летање
FD	Flight data / Податоци за лет
FLOW	Проток на воздушен сообраќај
RCO	Rescue Coordination Office / Оддел за координација на спасување
CNS	Communication, Navigation and Surveillance / Комуникација, навигација и надзор
ANS	Air Navigation Services / Услуги на воздухопловната навигација
USOAP	Universal Safety Oversight Audit Programme / Универзална програма за ревизија на надзорот врз безбедноста
ECAM	European Congress of Aerospace Medicine / Европски конгрес за воздухопловна медицина
AME	Authorized Medical Examiner / Овластен лекар за проценка на здравствената способност
AMC	Aero Medical Center / Воздухопловно–медицински центар

MEG	Medical Expert Group Forum / Форум на групата на здравствени стручњаци
CMO	Chief Medical Officer / Шеф на медицина
ESAM	European Society of Aerospace Medicine / Европско здружение за воздухопловна медицина
MSAM	Macedonian Society of Aerospace Medicine / Македонско здружение за воздухопловна медицина
CAPSCA	Collaborative Arrangement for the Prevention and Management of Public Health Events in Civil Aviation / Систем за координација на меѓународниот воздухопловен одговор на јавноста за ризиците по здравјето
MoU	Memorandum of Understanding / Меморандум за разбирање
RASARAC	Regional Aeronautical Search and Rescue Advisory Committee / Регионален комитет за воздухопловна потрага и спасување
ECCAIRS	European Co – ordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems / Европски координативен центар на системите за пријавување на несреќи и инциденти
CRCO	Central Route Charges Office / Централана управа за надоместоци за прелети
ETNA	Extranet to National Administrations / Екстранет за националните администрации

I. ВОВЕД

Почитувани,

Програмата за работа и развој на АЦВ за 2023 година, преставува јасно дефинирана стратешка рамка, во која насока ќе се гради, развива и унапредува Агенцијата во престојната година.

Гледано низ призмата на периодот зад нас, исполнет со серија од предизвици, кои наложуваат силна и максимална одговорност за успешно справување со последиците од ковид пандемијата, во 2023 година, влегуваме со позитивна мисла и висок степен на ентузијазам, македонското цивилно воздухопловство да го вратиме на пиедесталот кој значи, високо развиена општествено економска гранка.

Дејност која ќе преставува вистински предизвик за привлекување на младите и перспективни генерации.

Со креирање современи, развојни политики, како и функционална менаџерска политика, во 2023 година, ќе останеме доследни на курсот на работа и развој, во функција на обезбедување безбеден, ефикасен, и сигурен воздушен транспорт на луѓе и стоки.

Унапредување на кадровскиот и технички потенцијал на АЦВ, како и интензивирање на процесите на имплементација и усогласување на домашното со европското законодавство и во 2023 тата година остануваат врвен приоритет, јасно дефиниран во стратешките определби и развојни компоненти на Агенцијата.

Во целосна констелација и почитување на меѓународните правила и стандарди, со однапред усвоена платформа, остануваме посветени на процесот на едукација на воздухопловниот кадар, како во духот на развиените технолошки достигнувања, така и преку одржување редовни едукативни обуки, средби и конференциски врски, во соработка и поддршка со нашите европски воздухопловни партнери.

Истовремено, ќе продолжиме во континуитет со високо професионален и стручен надзор врз работата на сите субјекти во македонската авиоиндустрија, со што ќе обезбедиме уреден, безбеден и еколошки одржлив воздушен транспорт во согласност со меѓународните правила и стандарди, а достапен под еднакви услови за сите.

Со силна волја и позитивна енергија на сите чинители на воздухопловната индустрија, полeka но сигурно, успеваме да ја вратиме вербата на патниците во безбедното патување со авион, од здравствен аспект, како пред пандемијата, а со тоа и директно да влијаеме врз обновата на воздухопловната транспортна мрежа, која на својата воздушна мапа повторно нотира стотици илјади воздушни линии, милијарди превезени патници, како што впрочем и му доликува на новиот современ начин на општествено живеење, со развиени комуникациски вредности, трансфер на патници и стока, својствени за 21 век.

Со почит,

директор на АЦВ
д-р Томислав Тунтев

II. СТРАТЕШКА РАМКА НА АЦВ ЗА 2023 ГОДИНА (МИСИЈА, ВИЗИЈА И СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ НА АГЕНЦИЈАТА)

Годишната програма за работа и развој ги утврдува основните цели и активности на АЦВ во 2023 година, во согласност со законите и статутот на Агенцијата. Основа за годишно деловно планирање е стратешката рамка за работа и развој на Агенцијата во наредниот период. Стратешката рамка произлегува од надлежноста на Агенцијата да ги извршува задачите утврдени со законите и прописите донесени согласно релевантните регулативи на РСМ, ИКАО и ЕУ. Стратешката рамка ги дефинира мисијата, визијата и стратешките цели на АЦВ. Со стратешката рамка се одредуваат општите цели, стратешките цели и основните активности на Агенцијата, кои во најголем можен степен придонесуваат за исполнување на мисијата и визијата на Агенцијата, применувајќи ги основните одредници на стратегиите.

1. Мисија

Со цел да се обезбеди безбедност, и права на сите учесници во цивилното воздухопловство и на општеството како целина, во рамките на својата надлежност, на професионален, независен и транспарентен начин, обезбедува спроведување и учество во изготвување на прописи и презема други активности што водат кон подобрување на целокупниот систем, работа со воздухопловните субјекти, националните и меѓународни институции и организации. Врши регулаторната активност (дефинирање и имплементирање на важечките стандарди и препорачани практики, како и надзор над примената на прописите во областа на воздухопловството) со цел обезбедување на безбедно, сигурно, редовно, ефикасно, економски и еколошки одржливо национално цивилно воздухопловство, кое ќе биде во согласност со меѓународните стандарди, хармонизирано и интегрирано со ICAO, ECAC, EUROCONTROL и Европската унија.

2. Визија

Агенцијата е призната како суштински и конструктивен елемент во функционирањето и развојот на системите на цивилното воздухопловство на безбеден и одржлив начин. Постигнување на највисоко ниво на квалитет во сите аспекти на функционирање и регулирање на цивилното воздухопловство со цел остварување на безбеден и ефикасен воздушен транспорт целосно интегриран во транспортната мрежа на Европа кој ќе придонесе за одржливиот развој на Република Северна Македонија. Агенцијата се стреми да се изгради во успешна организација која континуирано ќе се усовршува и да ги оптимизира и документира сите процеси, да ги школува вработените кои се учесници во процесите и да ги запознае со своите задачи, овластувања и одговорности.

3. Стратешки цели

Воздухопловството е систем кој е меѓусебно зависен од сите учесници како на меѓународно така и на национално ниво и сите тие имаат меѓународна одговорност за него. Од Агенцијата се очекува да:

- воспостави систем на внатрешно функционирање, менаџирање и градење на стабилна и ефикасна институција;
- ги постави највисоките безбедносни стандарди во воздушниот транспорт на Република Северна Македонија и да го подигне нивото на безбедност;
- ги постави највисоките сигурносни стандардни за да се намали ризикот и ја осигура мобилноста на граѓаните;

- постигне регулаторна ефикасност и ефективност преку постојан надзор над воздушниот транспорт и следење и преземање на меѓународните стандарди и најдобри практики;
- ги оствари целите преку развој на човечките ресурси односно почетно и постојано школување и обука на своите вработени;
- ги воведи и исполни стандардите за квалитет и негова одржливост;
- ја подобри регионалната соработка;
- учествува и соработува активно со меѓународните воздухопловни организации и ЕУ заради хармонизација на националната воздухопловна легислатива со воздухопловното право на ЕУ и стандардите на ICAO;
- придонесе за одржливиот економски и општествен развој на Република Северна Македонија;
- ги утврди реалните можности за прилагодување кон веќе започнатите процеси за регионализација и формирање на функционален воздушен блок (FAB) во нашето опкружување и градење на стратегија во тој процес и
- ја интензивира соработката со здруженијата и сојузите во рамки на воздухопловството, при изработка на прописи, програми за развој на области во воздухопловство како предуслов за продолжување и развој на воздухопловната традиција во Република Северна Македонија, користејќи ги можностите за аплицирање со проекти во претпристапните фондови на ЕУ.

4. Потребни предуслови

За да може Агенцијата да ја изгради позицијата на воздухопловна власт согласно меѓународните стандарди, регулативи и препораки како и согласно Законот за воздухопловство, неопходно е во идниот период да преземе активности со кои ќе се обезбеди:

- интензивирање и јакнење на меѓусебните комуникации и соработка со меѓународните организации од областа на воздухопловството, како и користење на искуствата на земјите членки на Европската Унија;
- интензивирање и јакнење на соработката со Министерството за транспорт и врски надлежно за регулирање и спроведување на работите од областа на цивилното воздухопловство во однос на имплементација на Националната стратегија за развој на воздухопловството и спроведувањето на политиката на Владата на Република Северна Македонија во оваа област;
- интензивирање и јакнење на меѓусебната соработка со авиоиндустријата во земјава и почитување на препораките на ICAO за транспарентност и недискриминација при утврдување на политиката на цени на дадените услуги врз основа на принципот на развој и пораст на воздушниот сообраќај во целост;
- интензивирање и јакнење на комуникациите со останати учесници во воздушниот сообраќај врз кои Агенцијата за цивилно воздухопловство врши надзор, а кои ја чинат лепезата на воздухопловната традиција во Република Северна Македонија во чие функционирање делуваат и искусни воздухопловни кадри кои можат да дадат свој придонес во целокупниот процес на развој на воздухопловството во целина и
- подготовка, изработка и анализа на сеопфатна студија за состојбите на институциите кои функционираат во реализацијата на воздушниот сообраќај од аспект на нивната рационалност, економичност, стабилност, нивото на капацитетот на вработените и примената на принципите на кои почива Законот за јавна финансиска контрола. Таа анализа треба да ги покаже негативностите и можните ризици, слабостите во организационата поставеност и можностите за рационализација со цел создавање на поефикасен и поекономичен систем на работа.

III. ПЛАН ЗА РАБОТА НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО ВО 2023 ГОДИНА

Здравствената криза предизвикана од пандемијата со Ковид-19, во зачајна мера ги измести предвидените развојни компоненти во домашното цивилно воздухопловство проектирани за 2023 година. Но, АЦВ во рамките на своите финансиски можности, и во 2023 година, ќе остане фокусирана на реализација на неколку значајни проекти кои се од витален интерес за функционалноста на институцијата, поддржани и во соработка со европските воздухопловни партнери. Со целосна примена на домашните и меѓународни здравствени безбедносни правила и стандарди, ќе останеме посветени на процесот на едукација на воздухопловниот кадар, во духот на развиените технолошки достигнувања, преку реализација на онлајн едукативни обуки, средби и конференциски врски.

Согласно предвидените проекции, во 2023 година, покрај редовно предвидените активности во планот за работа и развој на АЦВ, ќе се реализираат и следните концепти:

1. Проект за поддршка на државите на EUROCONTROL

Во 2023 година се предвидува континуитет со реализација на Проектот на EUROCONTROL за поддршка на државите (EUROCONTROL Support to States), како резултат на договорот кој Република Северна Македонија го има потпишано со оваа меѓународна организација. Проектот е од голема важност за цивилното воздухопловство во насока на усогласување на правниот систем на Република Северна Македонија со применливата правна рамка за Единственото Европско Небо и зајакнување на капацитетите, како на Агенцијата за цивилно воздухопловство, така и на субјектите на воздухопловната индустрија.

Во текот на 2023 година се планираат да се реализираат:

- Активности за поддршка при имплементација на Регулативите за известување на безбедносни настани, Регулативи (EY) 996/2010, (EY) 376/2014 и (EY) 2015/1018;
- Поддршка и насоки во однос на транспонирање на U-space пакетот на EY Регулативи 2021/664, 2021/665 и 2021/666, односно активности за изготвување на подзаконски акти и прирачник за нивна имплементација;
- Спроведување на активности и давање насоки на давателот на услуги на воздухопловна навигација M-HAB, со цел соодветна имплементација на Транзициониот план од PBN планот, во пракса;
- Активности за имплементација на новата верзија на Глобалниот акциски план за превенција од Runway Excursion (GAPPRE);
- Активности за подобрување на функцијата на Cyber безбедноста.

Проектот предвидува и ад-хок активности кои би се дефинирале во меѓусебна соработка на Агенцијата за цивилно воздухопловство и давателот на услуги на воздухопловна навигација M-HAB.

2. Проект IPA-5 во соработка со EASA

Со посредство на IPA-5 проектот, EASA и во 2023 година, продолжува да ја поддржува интеграцијата на партнерските земји во системот на EU, преку исполнување на нивните меѓународни обврски во областа на безбедноста на

воздухопловството и преку поттикнување на нивното знаење за системот за безбедност на воздухопловството на ЕУ.

Проектот е финансиран од Инструментот за претпристапна помош (IPA), со кој ЕУ ги поддржува реформите на „земјите во проширување“ преку финансиска и техничка помош. Проектот претставува јасно продолжение на претходните поврзани проекти, со главен фокус на теренската поддршка во областите на Управување со безбедноста.

Проектот EASA IPA-5 се базира на резултатите од претходните проекти и продолжува да ги поддржува корисниците на IPA во исполнувањето на нивните меѓународни обврски, преку олеснување на ефективното транспонирање и имплементација на законодавството на ЕУ за воздухопловството и интеграција во системот на ЕУ.

Главната цел е да се зголеми усогласеноста на корисниците на IPA со законодавството на ЕУ за воздухопловството и конкретно да се зголеми нивната способност за нејзино транспонирање.

Проектот обезбедува поддршка во сите домени на воздухопловна безбедност каде што може да се подобрат можностите за транспонирање и имплементација. Ова се постигнува со обезбедување работилници, обука, поддршка на лице место итн., насочена кон решавање на специфични потреби на земјите и на регионот.

3.Проект: VFR night – летање по визуелни правила дење и ноќе

Агенцијата за цивилно воздухопловство со олеснување и помош на генералната авијација го започна овој проект за воведување на визуелни правила за нокно летање како и изготвување на карти за визуелно нокно летање, а воедно и ревидирање на визуелните карти за летање дење. Проектот беше генериран од потребата за транспонирање и имплементација на новите ЕУ Регулативи. Во овој проект е вклучена севкупната воздухопловна индустрија, со цел, да бидат опфатени сите засегнати страни и задоволени сите потреби на генералната авијација.

Проектот ќе продолжи со реализација, и во 2023 година. Во текот на истата е предвидено бидат изготвени картите, кои потоа ќе бидат објавени во Зборникот на воздухопловни информации - AIP.

4.Проект : Зелени рути - Сектор за воздушен сообраќај

Проектот претставува изработка на софтверска алатка во која врз база на точни топографски коти со географија на теренот, по пат на 3Д визуализација на приодите кон меѓународните аеродроми во Скопје и Охрид, со предложени „зелени рути“, ќе им овозможи на сите пилоти на генералната и спортска авијација, безбедна оријентација во „неконтролиран воздушен простор“, при визуелни услови на летање (VFR/VMC). Тоа се најчесто летови на спортска авијација, научно-истражувачки летови, летови во служба на помош, земјоделска авијација, туризам и т.н. Покрај зоните на аеродромите во 3Д формат ќе се опфатат и сите опасни зони („D“) на предложени рути.

Покрај „неконтролиран воздушен простор“, софтверот ќе служи и за детална подготовка за летање и во долен воздушен простор (lower controlled airspace-CTA) кој се протега над слојот за слободно летање (од 300 метри над терен до FL 245). На таков начин, со фактот дека не постојат VFR карти за Македонија, ќе се овозможи на пилотите кои имаат намера и планираат прелет и слетување на еден од аеродромите во Република Северна Македонија, да се запознаат соодветно со теренот на избраните рути и аеродромите, со што значително позитивно ќе се влијае

на подигање на нивото на безбедноста во летањето на апликативниот вид на сообраќај.

Проектот може да биде реализиран во соработка со М НАВ и ТАВ, а во разработката на рутите можат да бидат и вклучени искусни пилоти од воздухопловните организации. Во постапката на утврдување на зададените рути и нивната финалната верзија, можат да бидат извршени и контролни летови со воздухопловот Злин 143л на АЦВ. Во реализацијата на проектот, покрај фирма за софтверска обработка и изработка на програмата во вид на алатка (апликација) која ќе се обезбеди со јавен тендер, би биле вклучени и Секторите за Аеродроми и Безбедност на воздушниот сообраќај при АЦВ.

5. Проект: Унапредување на половата еднаквост во сферата на воздухопловството

Со оглед на брзата експанзија на глобалната индустрија за воздушен сообраќај и авијација постои голема потреба да се гарантира достапност на персоналот во воздухопловството и да се обезбеди безбеден, ефикасен, сигурен, економски одржлив и еколошки одговорен сектор за цивилно воздухопловство. Половина од светското население се жени –затоа е потребно привлекување и задржување на повеќе жени со технички квалификации и искуство во сферата на воздухопловството. Треба да се создадат релевантни можности за државно, регионално и меѓународно ниво со цел повеќе жени да бараат и да им се даде можност да продолжат со кариера во секторот на воздухопловството и на сличен начин да ја унапредат својата кариера подеднакво со нивните машки колеги. Овој проект-Gender balance или Gender equality - има за цел организирање на програми, проекти, манифестации, активности, состаноци, мрежни настани и сл., со цел интензивирање на промовирањето на половата еднаквост и унапредување на талентирани жени во рамките на глобалната авијациска заедница.

6. Проект: 100 години воздухопловство во Македонија и 120 години од првиот успешен лет со авион

2023 година е значајна година за историјата на македонското воздухопловство. Јубилејна година за развојот на воздухопловството во Македонија, што треба да биде одбележана на достоинствен начин. Одбележување и чествување на јубилеите - 100 години воздухопловство во Македонија и 120 години од првиот успешен лет со авион ќе бидат одлична можност за популаризација на воздухопловството, посебно кај најмладата популација, но и за поинтензивен развој на сите воздухопловни активности. За таа цел Агенцијата за цивилно воздухопловство ќе организира низа манифестации и настани со кои ќе ја генерира и зајакне свеста за важноста на цивилно воздухопловство на Македонија за социјалниот и економскиот развој на нашата држава.

Меѓу другите бројни активности во текот на целата година, на почетокот на септември е предвидено одржување на аеромитинг на скопскиот аеродром, со учество на голем бројни реномирани домашни и странски учесници од различни воздухопловни области, за кој се надеваме дека ќе го привлече вниманието и на пошироката јавност. Покрај аеромитингот, во текот на годината се планирани и други пригодни активности и манифестации: трибини со пилоти и контролори на летање, средби со македонските жени-пилоти, издавање на монографии, прирачници и книги од областа на воздухопловството, организирање ликовни и изложби на фотографии, литературни и ликовни конкурси со училиштата, ревијални летови со параглајдери и змаеви, изложби на летала од воздухопловното моделарство, средби и дружења со пионерите на македонското воздухопловство, учество на пригодни спортски и рекреативни манифестации, и сл.

Како дел од воздухопловната заедница на светско рамниште и во нашата држава воздухопловството е еден од главните двигатели на индустријата: поврзува луѓе, култури и деловни активности на сите континенти. Агенцијата за цивилно воздухопловство е посветена на подигање на свеста за придобивките и улогата на воздухопловството како и согледување на важноста на воздухопловството за поддршка на глобалната економија и генерирање социјални придобивки преку призмата на одржливи решенија за воздушен транспорт.

7.Проект за стручна надградба на кадри со стипендии на Сингапурската академија за воздухопловство

Во 2023 год. планирано е да продолжи активната соработка помеѓу Агенцијата за цивилно воздухопловство и Воздухопловната академија на Сингапурските цивилни воздухопловни власти. Во текот на 2020 год. во рамките на програмите „Програма за обука за земји во развој на Сингапур и ИКАО„ и „Програмата за соработка со Сингапур“ десет вработени добија стипендии и имаа можност да ги збогатат своите знаења во оваа реномирана институција.

8.Проект за стручна соработка во соработка со француските воздухопловни власти

Во 2023 година планирано е продолжување на активностите во рамките на „Програмата за техничка соработка“ воспоставена со Француските цивилни воздухопловни власти. Во 2020 год. беа понудени две стипендии насочени кон подобрување на компетенциите на вработените во АЦВ.

9.Проект “One Stop Security” во соработка со ECAC

Како дел од активностите на одделението за 2021 ќе биде и проектот “One Stop Security”, инициран од страна на Агенцијата поврзан со признавање на еднообразноста на безбедносните стандарди и мерки во Република Северна Македонија со оние во Европската унија, кој првично беше планиран за 2020г, но поради ситуацијата со Covid-19 вирусот истиот се одложи и се планира да се реализира во текот на 2023г. За 2023 планирани се и подготвителни активност поврзани со претстојниот повторен аудит (follow-up audit) на Меѓународниот Аеродромот Скопје, по првично направениот во 2019.

10.Проект: Софтверски пакет CORPORATE DOCUMENT RESPOSITORY

Имплементацијата на Системот CORPORATE DOCUMENT REPOSITORY, (Систем за електронската архива) овозможува стандардизација и дигитализација на процесот на архивирање на влезно/излезни документи кои во Архивата на компанија, при што се овозможува подобра ефикасност, мониторинг, транспарентност, комуникација, пребарување, категоризација и нотификација на документите. Истиот има за цел, да го поедностави, олесни и да го уреди начинот и техниката на постапување, при приемот, прегледувањето и распоредувањето на актите, обликот, содржината и начинот на водење на основните и на помошните евиденции, составните делови на актите и нивната административно-техничка обработка, разведувањето, чувањето на архивскиот материјал и т.н.електронската архива е централно место за чување на документацијата која произлегува од компанијата, интерната како и влезната документација.

Системот за електронска архива, го покрива деловодничкото и архивско работење на компанијата и истиот е во согласност со одредбите од Законот за архивски материјали и Уредбата за канцелариско и архивско работење во Македонија.

11. Twinning Light проект, „Поддршка за развој на капацитетот на Агенцијата за цивилно воздухопловство на Република Северна Македонија во областа на безбедноста и обезбедувањето во воздухопловството“

Агенцијата за цивилно воздухопловство поднесе апликација за Twinning Light проектот „Поддршка за развој на капацитетот на Агенцијата за цивилно воздухопловство на Република Северна Македонија во областа на безбедноста и обезбедувањето во воздухопловството“, чија реализација е планирана за 2023 год. Главната цел на проектот е да придонесе за подобрувањето на безбедноста и обезбедувањето на цивилното воздухопловство во Северна Македонија во согласност со европската регулаторна рамка. Специфичната цел е да се обезбеди поддршка на Агенцијата за цивилно воздухопловство на Република Северна Македонија за изработка и спроведување на националната законска рамка во областа на цивилното воздухопловство преку подобрување на капацитетот за спроведување на надзор во областа на безбедноста и обезбедувањето на цивилното воздухопловство, подобрување на системот за менаџмент и зајакнување на човечкиот капитал во согласност со стандардите и препорачаните практики на ICAO и законските прописи на ЕУ.

Планирано е проектот да опфати активности во областа на воздухопловната навигација, обезбедување во воздухопловството, операциите на беспилотните летала, пријавувањето на настани, системот за менаџмент и САФА инспекциите, кои ќе бидат распределени во следниве три компоненти:

- Развој на политики и законска рамка
- Зајакнување на капацитетот за вршење на надзор на безбедноста и обезбедувањето во областа на воздухопловството
- Унапредување на системот за менаџмент и развој на човечкиот капитал

Во рамките на овие три компоненти ќе бидат ревидирани подзаконските прописи кои се однесуваат на воздухопловна навигација и обезбедување во воздухопловството. Исто така, ќе бидат ревидирани или разработени процедури за работа во областа на воздухопловната навигација, пловидбеноста, пријавувањето на настани, операциите на беспилотните летала и обезбедувањето во воздухопловството. Планирано е да се зајакне функцијата на Агенцијата за цивилно воздухопловство за вршење внатрешна ревизија во областа на безбедноста, како и да се изработи анализа на потребните квалификации за инспекторите во областа на воздухопловната навигација и обезбедување во воздухопловството. Предвидено е да се подобрат компетенциите на вработените преку обука на работното место и студиски посети во земја-членка на ЕУ, каде што се спроведуваат регулативите кои се основа на овој проект.

12. Проект: TAIEХ работилница „Обучи го обучувачот“

Целта на овој проект е да се подигнат стандардите за обука во областа на цивилното воздухопловство. Тој е насочен кон обезбедување поддршка за

инструкторите одговорни за обука во областа на цивилното воздухопловство за подобрување на своите компетенции за обука со цел да ги исполнат регулаторните барања поврзани со спроведување на обука соодветна на функциите и задачите на релевантниот персонал.

Како еден од осумте критични елементи на ефективниот државен систем за надзор над безбедноста на воздухопловството, обуката е суштински чинител за одржување на безбедноста на воздухопловството. Во согласност со условитена системот за менаџмент наведени во Регулативата (ЕУ) бр. 139/2014 на Комисијата, Регулативата (ЕУ) бр. 1178/2011 на Комисијата и Регулативата (ЕУ) 2015/340 на Комисијата, надлежниот орган воспоставува и одржува систем за менаџмент, вклучувајќи како минимум доволен број на персонал квалификуван да ги извршува своите задачи и да го има потребното знаење, искуство, и обука за да се обезбеди континуирана компетентност. Обуката треба да ја спроведуваат компетентни инструктори по стандард кој е доволен за да се гарантира воздухопловната безбедност.

Дополнително, една од одговорностите на Агенцијата за цивилно воздухопловство што произлегува од Националната програма за безбедност е да ја промовира безбедноста преку воспоставување редовна комуникација со индустријата преку охрабрување на дискусија за клучните безбедносни прашања, вклучително и оние поврзани со обуката и безбедносната култура. Во таа насока, во овој проект ќе бидат вклучени и претставници од воздухопловната индустрија во земјата.

13. Проект: Обука „Човечки фактор“

Како дел од соработката со Воздухопловната академија на Сингапур во текот на 2023 год. планирана е организација на обука на тема „Човечки фактор“. Овој регионален проект има за цел подобрување на знаењето за човечки фактор во воздухопловното опкружување во насока на оптимизирање на усогласеноста помеѓу луѓето и системите со кои работат за да се подобрат безбедноста и перформансите. Целта на овој курс е да се добие сеопфатен преглед за управувањето со човечкиот фактор во воздухопловството. Целна група се инспекторите вработени во Агенцијата за цивилно воздухопловство, како и претставници од цивилните воздухопловни власти од регионот. Преку споделување на знаења и искуства, стручните лица одговорни за надзор над безбедноста во регионот ќе имаат можност да ги подобрат своите компетенции и меѓусебната соработка.

14. Проект: Реализација на информативна кампања за новите правила за воздухоплови без екипаж

Имајќи го во предвид планот на АЦВ за воведување на ЕУ регулативите за воздухоплови без екипаж во националното законодавство до крајот на 2023 година потребно е превземање на активности за подготовка на јавноста за нивна непречена имплементација.

Планирано е проектот да опфати подготвителни активности кои ќе бидат распределени во следниве две компоненти:

- Организирање на семинар за јавноста и засегнатите субјекти за запознавање со ЕУ регулативите за воздухоплови без екипаж кои ќе станат дел од националното законодавство до крајот на 2023 година; и

- Воспоставување на електронски систем за полагање и стручна подготовка на далечински пилоти на македонски јазик

15.Проект: Унапредување на капацитетот на АЦВ и промоција на заштита на правата на патниците во воздушниот сообраќај

Имајќи го во предвид фактот на се поголем број на судски случаи за патнички права на Европскиот суд на правдата со кој се менува ЕУ Регулативата 261/04 која е дел од националното законодавство нужно се налага потреба од унапредување на капацитетот на АЦВ за новините поврзани со заштита на правата на патниците.

Предвидено овој проект да опфати подобрување на компетенциите на вработените од ОМСР и надлежните инспектори преку обука на работно место и студиски посети во земја-членка на ЕУ, каде што се спроведува ЕУ Регулативата 261/04 и судските случаи за патнички права на Европскиот суд на правдата.

Исто така предвидено е овој проект да опфати активности за подобрување на информираноста кај јавноста за правата на патниците во воздушниот сообраќај и начинот на нивна заштита. Овие активности би опфатиле изработка и делење на промотивен материјал и организирање на работилници за правата на патниците во воздушниот сообраќај преку правни лица и здруженија на граѓани кои се занимаваат со организирање на работилници.

РЕДОВНИ АКТИВНОСТИ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО ПЛАНИРАНИ ЗА 2022 ГОДИНА

IV. ВНАТРЕШЕН РЕВИЗОР

Планираните активности поврзани со внатрешна ревизија во текот на 2023г. опфаќаат:

- изработка на стратешки и годишни планови за ревизија на Агенцијата,
- изработка на поединечни планови за внатрешните ревизии во Агенцијата.
- следење на спроведувањето на препораките од извршената ревизија дадени во ревизорските извештаи и акционите планови,
- изготвување на квартални и годишни извештаи за извршените ревизии,
- евидентирање на ревизорските активности и чување на документите од ревизиите;
- следење на промените во законодавството за внатрешна ревизија на Република Северна Македонија и на Европската унија,
- мониторинг на преземени мерки од раководителот на субјектот во однос на извршените ревизии,
- преиспитување на системот за управување со квалитет.
- давање препораки за подобрување на работењето и работните процедури на субјектот,
- учествување во изготвувањето на процедури, упатства и други акти во врска со внатрешна финансиска контрола, внатрешна ревизија и повелбата за внатрешна ревизија,
- иницирање на постапки за подготвување на анализи за извршување на задачите и целите на работење на Агенцијата,
- контролирање на квалитетното извршување на надлежностите од страна на сите вработени во Агенцијата преку воспоставен систем за контрола на квалитетот,
- координирање активностите при имплементација и одржување на Системот за управување со квалитет, околина и безбедност при работа согласно имплементираните стандарди во Агенцијата,
- редовни обуки во делот на спроведување на внатрешната ревизија,
- други работи согласно важечките прописи.

V. КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ПОДДРШКА НА ДИРЕКТОРОТ

Активностите на Канцеларијата на директорот, во рамките на своите надлежности, се насочени кон функционална организација на работењето на Агенцијата, со посебен акцент на организација на активностите на директорот, за високо квалитетна промоција на домашните и меѓународните активности пред домашната и странска јавност. Едновременно, Канцеларијата на директорот, е максимално посветен и на исполнување на обврските кои произлегуваат од Законот за воздухопловство, и позитивните законски прописи.

5.1 Советник за обука и стручно усовршување

Агенцијата за цивилно воздухопловство е регулаторно тело чија организациона структура обезбедува квалитетно и навремено извршување на безбедносните регулаторни функции во областа на цивилното воздухопловство во Република Северна Македонија. Како цивилна воздухопловна власт, Агенцијата во согласност со техничко-технолошкиот развој во областа на воздухопловството ги следи и спроведува меѓународните стандарди поврзани со исполнување на обврските на Република Северна Македонија, во однос на сигурноста и безбедноста на цивилното воздухопловство. Една од обврските за Агенцијата која произлегува од стандардите и препорачаните практики на ICAO како и Регулативите на ЕУ, кои се транспонирани во националното законодавство е обезбедувањето на доволен број соодветно квалификуван персонал.

Вработените во Агенцијата мораат да бидат високо квалификувани и обучени стручни лица со цел успешно извршување на улогата за надзор на безбедноста и сигурноста на цивилното воздухопловство. Обуката и стручното усовршување на вработените во АЦВ се врши во согласност со Програмата за обука на вработените во АЦВ. Оваа програма ја опфаќа почетната обука и обуката за обнова на знаење на вработените. Преку Програмата за обука Агенцијата осигурува усогласеност со Регулативите на ЕУ кои со своите услови ја дефинираат потребната обука за вработените. Агенцијата е насочена кон подобрување на стручноста и знаењето на вработените во специфичните области, како и во однос на усвојувањето на нови технологии.

Обуката и стручното усовршување за 2023 год. ќе се одвива врз основа на одобрен План на обуки на вработените, кој е изработен врз основа на следниве критериуми:

- Преглед на потребни обуки во согласност со инспекторските овластувања;
- Потреби од запознавање со новите техничко-технолошки трендови во областа на сигурноста и безбедноста на цивилното воздухопловство;
- Наоди и препораки од меѓународните организации (ICAO, ECAC, EASA, EUROCONTROL);
- Резултати од внатрешна ревизија;
- Нови регулаторни услови;
- Преглед на реализација на обуките за 2023 год.;

- Планирани финансиски средства;
- Повратни информации добиени од страна на вработените;
- Актуелна понуда на достапни обуки.

Степенот на обученост на вработените во Агенцијата се проценува во согласност со стандардите утврдени за конкретното работно место и работните задачи кои ги извршуваат. Доколку се утврди дека одредени вработени не ги поседуваат потребните знаења за извршување на соодветните работни задачи, се пристапува кон реализација на потребната обука.

Преку спроведување на Планот за обуки за 2023 год. во овластени домашни и меѓународни организации за обука, како и преку реализација на интерна обука, Агенцијата осигурува високо ниво на стручност на своите вработени. Доколку обуката ја реализира надворешна институција, се врши одредена проценка врз основа на содржината на обуката, како и анализа на квалификациите и искуството на институцијата која ја организира. Стручноста на инструкторите се проценува врз основа на нивните сертификати, искуство и/или покажано знаење. Обуката која ја вршат реномирани организации од областа на воздухопловството, како JAA, EASA, ICAO, ECAC и EUROCONTROL се смета за обука на соодветно ниво на квалитет и не се вршат дополнителни проценки на истата.

Во 2023 год. е предвидено продолжување на соработката со Воздухопловната академија на Сингапур, која до сега резултираше со посета на голем број курсеви од страна на вработените на Агенцијата во рамките на „Програма за обука за земји во развој Сингапур-ICAO“, како и „Програмата за соработка на Сингапур“. Воедно планирано е и искористување на можности за стипендии во рамките на Програмата за обука за земји во развој Индонезија-ICAO“. Исто така, во текот на следната година се планира продолжување на соработката во рамките на „Програмата за техничка соработка“ воспоставена со Француските цивилни воздухопловни власти, во склоп на која до сега вработените посетија голем број висококвалитетни обуки. Понатаму, предвидено е продолжување на трендот на организирање работилници, обуки на работно место и студиски посети во склоп на инструментите и програмите за техничка помош на Европската комисија-TAIEX, Twinning, EASA-IPA и сл. Притоа, ќе биде следена стратешката определба на Агенцијата за вклучување на претставниците од воздухопловната индустрија со цел да се придонесе за подигнувањето на компетенциите од областа на воздухопловството во земјата. Воедно, ќе биде воведена и регионална компонента, преку инволвирање на претставници од соседните регулаторни воздухопловни власти заради поттикнување на регионалната соработка и размената на најдобри практики помеѓу експертите во воздухопловството.

5.2 Инспектор за контрола на квалитетот и безбедноста

Одредбите на европските регулативи кои се однесуваат на надлежните воздухопловни органи (Authority Requirements) ги определуваат барањата за системот за администрација и управување што земјите-членки мора да ги исполнат за спроведување и спроведување на Регултивата (EU) 2018/1139 и нејзините правила за спроведување. Интегрираниот систем за управување со квалитет (Quality Management System - QMS) е основата врз која се градат активностите на Агенцијата и кој обезбедува имплементација на горенаведените барања, особено во однос на дефинирање на политиката и процедурите на работата на Агенцијата, начините и методите за постигнување усогласеност со Регултивата (EU) 2018/1139 и неговите правила за спроведување, следење на усогласеноста на системот за управување со релевантните барања, обезбедување процедури за внатрешна контрола и процеси за управување со безбедносниот ризик.

Континуираното одржување и унапредување на Системот за управување со квалитет обезбедува усогласеност на процесите и процедурите на Агенцијата со меѓународните стандарди. Намерата на Агенцијата е да обезбеди континуирано и стандардизирано обезбедување на услуги што ги исполнуваат очекувањата на воздухопловната индустрија и барањата од важечките прописи и на крајот да обезбеди високо ниво на безбедност на воздушниот сообраќај.

Во согласност со важечкиот стандард на Системот за управување со квалитет, кој промовира процесен пристап и управување со ризик, Агенцијата ќе продолжи да работи на подобрување на постоечките процеси и процедури во текот на 2023 година.

Во согласност со важечките прописи поврзани со системот за управување на надлежните воздухопловни органи, Агенцијата има воспоставено систем за следење на ефикасноста и навременоста на преземање корективни и превентивни мерки. Мониторингот на усогласеноста, исто така, вклучува и систем за повратни информации што го информира раководството на Агенцијата на редовна неделна основа за статусот на спроведувањето на потребните корективни мерки, можните отстапувања и потребните ресурси.

Согласно утврдените процедури, на крајот на 2022 година беше направен преглед на системот за управување со квалитет и политиката за квалитет од страна на раководството на Агенцијата и се издаде трето (3) издание на Интегрираниот прирачник за квалитет кој е во употреба од ноември 2022 година.

И во текот на 2023 година, Агенцијата континуирано ќе работи на утврдување и следење на промените кои влијаат на способноста на Агенцијата да ги извршува своите задачи и да ги остварува своите надлежности утврдени во Регулацијата (EU) 2018/1139 и неговите правила за спроведување.

5.2.1. Активности поврзани со внатрешната контрола на безбедност и обезбедувањето

Во 2023 година Агенцијата за цивилно воздухопловство како надлежно регулаторно тело на цивилното воздухопловство во земјата и покрај соочувањето со КОВИД-19 пандемијата која имаше огромно влијание врз воздухопловната индустрија продолжува да одржува експлицитно, стандарди за безбедности и обезбедување кои се во согласност со барањата на:

- Законодавството во Република Северна Македонија
- Меѓународната организација за цивилно воздухопловство (ИКАО)
- Европската унија (ЕУ)
- Еуроконтрол

Агенцијата е посветена на одржување на систем на добро менаџирање и континуирано подобрување на сите нејзини активности. Во оваа смисла, и во согласност со важечките прописи поврзани со системот за управување на надлежните воздухопловни тела (Authority Requirements), Инспекторот за контрола на квалитетот и безбедноста врши внатрешен надзор на клучните процеси и процедури со цел следење на соодветноста на процедурите и усогласеноста на системот за управување со соодветните барања. Освен што целта на внатрешните контроли е навремено утврдување и елиминирање на можните системски недоследности, тие се и извор на информации што го олеснуваат препознавањето на неопходните подобрувања од страна на организацијата, намалувањето на системските ризици и поголема ефикасност.

Активностите поврзани со внатрешната контрола на безбедноста и квалитет имаат највисок приоритет во однос на комерцијални, оперативни, еколошки или социјални притисоци и се во насока на подобрување на ефикасноста на безбедноста и сигурноста и воспоставување на таканаречена "Безбедносна Култура" во рамките на самата Агенцијата за цивилно воздухопловство на Република Северна Македонија, како и во индустријата. Во тој контекст, ќе бидат преземени активности во насока на имплементирање и одржување на ефикасен, одржлив и проактивен систем за управување со безбедноста во согласност со условите диктирани од страна на Меѓународната организација за цивилно воздухопловство и Европската комисија. Од тука, во 2023-та година, Инспекторот за внатрешна контрола на квалитетот и безбедноста, ќе подготви упатство за работа за контрола на безбедноста и квалитетот во воздухопловството, но и ќе изготви и практично реализира стратешки и годишни планови за контрола на истиот.

Задачи на Инспектор за контрола на квалитетот и безбедноста за наредниот период:

- Процедури за внатрешен менаџмент
- Воспоставување на систем за управување со безбедноста
- Процедури за контрола на безбедноста во воздухопловството
- Продолжување на активностите врзан и за USOAP CAP
- Самооценување за USOAP (self-assessment)
- Воспоставување на Националната Програма за Безбедност(SSP)
- Активности врзани за ДБКИ (Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации)
- IPA-5 Проект
- Внатрешна контрола на соодветните сектори
- Активности врзани за Council Aviation Recovery Taskforce (CART)

Над севкупите активности, ќе биде извршена супервизија, за степенот на имплементација на препораките од извршената контрола на безбедноста и квалитетот во воздухопловството и акционите планови. Ќе биде направена координација со ICAO USOAP со цел, затварањето на забелешките и направен SELF ASSESSMENT на ICAO USOAP за да се утврди степенот на усогласеност на нашата агенција.

Во согласност со Програмата за внатрешна ревизија на Агенцијата, врз основа на концептот на 24-месечен циклус, во текот на 2023 година интерни надзори ќе бидат реализирани согласно Програмата за внатрешна ревизија.

Во текот на 2023 година ќе продолжи имплементацијата на активностите во насока на подобрување на постојниот систем на овластувања на инспекторите, а ќе се работи и на воспоставување систем на оценување и подобрување на надлежностите на инспекторите.

5.3 Советник– асистент за административни работи

Советникот– асистент за административни работи во престојната 2023 година, согласно своите надлежности, ќе ги реализира следните активности:

- Комуникација со Генерален секретаријат при закажана седница на Генералниот колегиум на државни секретари и Комисијата за економски систем и тековна економска политика, како и за закажани седници при Владата на Република С. Македонија.

- Подготовка на дописи кон домашни и странски субјекти. Изготвување на дописи по насока на Директорот, до домашни институции и интерни дописи до вработени.
- Прием на државни писма од ICAO, нивна евиденција, распределба согласно содржината и подготвување на одговор.
- Асистенција за организирање на службени патувања за вработените во делот на авиобилети и хотелско сместување. Комплетно организирање на службените патувања на Директорот.
- Водење и изготвување на Записник од Колегиум на неделно ниво.
- Административни, организациски и логистички активности при организирање на настани од интерес на Агенцијата.
- Набавка на услуги и стоки за потребите на кабинетот на Директорот.
- Проверка и следење на официјалната мејл адреса на АЦВ (info@caa.gov.mk). Одговор и проследување на пораки на дневна база до релевантни сектори.
- Распределба на документи и предмети пристигнати од Архива.
- Толкување на позитивните законски прописи и правен осврт на законската регулатива за поединечни предмети по барање на Директор.
- Целосна примена на Законот за заштита на личните податоци од 16.02.2020г.
- Подготовка на целокупната законска регулатива и изработка на внатрешни акти со цел усогласување на Законот за заштита на лични податоци во АЦВ, согласно овластување - Офицер за заштита на лични податоци.

5.4 Советник за протокол и односи со јавност

Советникот за протоколарни и ПР активности од Канцеларијата на директорот за поддршка на неговото работење, во 2023 та година, ќе продолжи со интензитетот на своите активности, насочени кон високо квалитетна, професионална презентација на достигнувањата во работењето на АЦВ, пред домашната и странска јавноста, но годинава, преку редуцирани, и во безбедни услови од здравствен аспект, организирани средби со новинари, учество во дневно информативни емисии, пласирање текстови и информации до пишаните и електронски медиуми...

Во рамки на функционалното работење на Агенцијата, во 2023 тата година, советникот на директорот за пртокол и ПР активности, ќе остане доследен и на навременото и ефикасно ажурирање на веб страната на Агенцијата и социјалните мрежи, на изготвување на Годишни извештаи и Програмата за работа и развој на АЦВ за престојната година.

Како и во изминатите неколку години, Советникот за односи со јавноста, и во 2023 година активно ќе учествува во работата на NET COM мрежата за специјалисти за комуникации на ECAC, и воедно ќе даде максимален придонес во креирањето на финалните документи, усвоени од меѓународната организација за цивилно воздухопловство кои се во насока на зајакнување на промоцијата на цивилните воздухопловства пред домашната и странска јавноста.

VI. ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО

Почнувајќи од примарната надлежност на Одделението (извршување на функции поврзани со надзор на обезбедувањето - Security кај аеродромите, авиопревозниците, даватели на услуги на воздухопловна навигација, овластени набавувачи на залихи кои се носат во лет, регулирани агенти за карго и пошта и др. субјекти), согласно Годишниот план за имплементација на мерките за контрола на квалитетот на мерките за обезбедување, во текот на 2023 година, планира да реализира најмалку 15 редовни инспекциски надзори над сите субјекти во воздухопловната индустрија, (Меѓународен Аеродром Скопје,

Аеродром "Св. Апостол Павле" – Охрид, Регулиран Агент за карго и пошта и М-НАВ АД Скопје). Конечниот број на повторните и/или вонредните инспекциски надзори ќе зависи од наодите и констатирани недостатоци при редовните инспекции во 2022г.

Од вкупниот број инспекциски надзори, 8 ќе се реализираат на службите за обезбедување на двата меѓународни аеродрома и тоа, 5 на Меѓународниот Аеродромот Скопје и 3 на аеродромот „Св. Апостол Павле“ – Охрид.

Планирано е реализирање и на најмалку 6 инспекциски надзори над авиокомпаниите кои оперираат во Македонија, со цел следење на сообразноста во имплементацијата на мерките во однос на домашната регулатива и меѓународните стандарди.

Исто така согласно планот ќе бидат реализирани инспекциски надзори или други мерки за контрола на квалитетот на начинот на имплементирање на мерките за обезбедување и на други субјекти од воздухопловната индустрија и тоа : над давателот на услуги на воздухопловна навигација „М- НАВ“ АД Скопје, и на регулираниот агент за карго и пошта ТАВ Македонија Меѓународен Аеродром Скопје а доколку е потребно бројот може да се зголеми во зависност на наодите од инспекциските надзори.

Како дел од активностите на одделението, во 2023 ќе продолжи реализацијата на проектот "One Stop Security", инициран од страна на Агенцијата поврзан со признавање на еднообразноста на безбедносните стандарди и мерки во Република Северна Македонија со оние во Европската унија, кој првично беше планиран за 2020г, но поради состојбата со Covid-19 пандемијата, и стопирање на целосните инспекции од страна на ECAC, истиот се одложи и се планира да се реализира во текот на 2023г.

За следната година планирани се и подготвителни активност поврзани со претстојниот повторен аудит (follow-up audit) на Меѓународниот Аеродромот Скопје, по првично направениот во 2019, кој се очекува да биде реализиран од страна на ECAC во втората половина на 2023 година.

Земајќи го во предвид фактот дека во текот на јуни 2021, системот за обезбедување на цивилното воздухопловство беше предмет на LIMITED SCOPE DOCUMENT-BASED AVIATION SECURITY AUDIT од страна на ICAO , за што од нивна страна беше изготвен соодветен извештај, и се планира постапување по Корективниот акционен план изготвен заради отстранување на констатирани недостатоци (измени и дополнувања во програмите и плановите, изготвување на потребните интерни процедури и прирачници, како и оперативни директиви, одржување на работни состаноци и координации со претставници на МБР и АНБ во однос на отстранување на забелешките од извештајот кои се однесуваат на нивното област на постапување).

Покрај инспекциските надзори за 2023 година, Одделението, планира и реализација на следниве активности:

- измени и дополнувања на Националната програма за обезбедување на цивилното воздухопловство, како и нејзина имплементација од страна на субјектите на воздухопловната индустрија;
- Измени и дополнувања на Уредбата за обезбедување од дејствија на незаконско постапување (Aviation Security);
- измени и дополнувања на Националната програма за обука за обезбедување во цивилното воздухопловство, како и нејзина имплементација од страна на субјектите на воздухопловната индустрија;
- измени и дополнувања на Националната програма за контрола на квалитетот на обезбедување на цивилното воздухопловство;
- измени и дополнувања на Националниот план за постапување во вонредни состојби (Contingency Plan), како и нејзина имплементација од страна на субјектите на воздухопловната индустрија;

- одобрување на аеродромските програми за обезбедување и процедурите за работа на аеродромите, одобрување на програмите и прирачниците за обезбедување на другите субјекти од воздухопловната индустрија;
- подготовка и активно учествува во состаноците и работата на Националниот комитет за обезбедување на цивилното воздухопловство, како и Аеродромските комитети за обезбедување во Скопје и Охрид;
- учество во работната група за проценка на степенот на ризик во обезбедувањето на цивилното воздухопловство;
- водење на управни постапки и учество во разни комисии за сертификации на субјектите на воздухопловната индустрија;
- активности поврзани со имплементацијата на Националниот план за вонредни состојби (contingency plan);
- учество во работата на ICAO EUR/NAT AVSEC Group;
- учество во работата на ECAC Aviation Security Forum;
- учество во работата на ECAC Aviation Security Coordination Group;
- Учество во разни работни групи кои се дел од ICAO или ECAC;
- учество на обуки, семинари и работилници организирани од Агенцијата, ECAC, ICAO и ЕУ.

VII. СЕКТОР ЗА АДМИНИСТРАТИВНИ И ОПШТИ РАБОТИ

Секторот за административни и општи работи во 2023 година ќе ја организира, координира и насочува својата работа преку непосредна контрола и надзор над извршувањето на работите од својата надлежност, а особено преку вршење на методолошка, организациска и техничка поддршка на одделенијата во неговиот состав и на другите одделенија во Агенцијата, како и преку подготовка на мислења и анализи за прашања поврзани со одредени политики и остварување на програмата за работа на Агенцијата.

7.1. ПРАВНИ РАБОТИ И ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Работењето на Одделението за правни работи и управување со човечки ресурси е тесно поврзано со стратешките функции на Агенцијата за цивилно воздухопловство кои се неопходни за нејзиниот развој, а стандардите за нивно управување се збир од добри практики произлезени од раководењето со најдрагоцениот капитал со кој располага, луѓето и нивниот потенцијал.

Вработените како главен ресурс кој е обновлив и кој постојано може да се надградува, добива сè посилна позиција и улога во Агенцијата, што води кон подобрување на работењето на вработените.

Генерално, дејноста на управување со човечки ресурси во Агенцијата може да се подели во категорија на стратешка дејност, при што акцентот е ставен на подготовка и имплементација на деловната стратегија на организацијата и стратегијата за развој на човечките ресурси и дејност при извршување вообичаени активности поврзани со административни работи.

Спецификата на управувањето со човечките ресурси во Агенцијата опфаќа и третман и управување и со вработените кои имаат специфични компетенции за работните места на кои се распоредени.

Во делот кој се однесува на управувањето со човечки ресурси и правни работи ќе бидат опфатени следните активности:

- Регрутација и селекција на човечки ресурси преку спроведување на постапки за вработување и регрутирање и селекција на кандидати кои ги исполнуваат барањата

на работното место и чии способности и вештини ќе овозможат успешно извршување на работите преку процес на утврдување, барање, привлекување и избор на кандидати;

- **Планирање и предвидување на идните потреби на човечки ресурси**, односно обезбедување на човечки ресурси кои според бројот и квалитетот (знаења, способности и вештини) ќе бидат во состојба да ги извршуваат поставените задачи со што ќе се обезбеди рационално планирање на постоечките човечки ресурси и предвидување на идните потреби за човечки ресурси во Агенцијата;

- **Оценување на перформансите на вработените**, односно процес на собирање и анализа на информациите за работата на секој вработен од аспект на остварување на целите и надлежностите на Агенцијата;

- **Развој и управување со кариера** преку обезбедување на потребен број квалификувани човечки ресурси со цел оптимално искористување на нивните знаења способности и вештини заради остварување на организациските и индивидуалните цели и интереси, развој и управување со кариера, односно процес во кој заедно со менаџментот плански и организирано ќе се следат, оценат и соодветно распоредат вработените согласно нивните потенцијали, знаења и вештини;

- **Отпочнување на процесот на електронско водење на архива** со цел унапредување, зачувување и олеснување на процесот на собирање и обработка на документите;

Покрај горенаведените главни функции, Одделението во текот на годината во својата работа ќе ги опфати и секојдневните активности поврзани со:

- Одредување на знаењата, способностите и вештините на вработените во Агенцијата преку анализа на нивната работа, врз основа на системско собирање на информации за работата со различни методи;

- Усогласување на интересите на вработените со интересите на Агенцијата, односно креирање и администрирање на успешен систем на плаќање на вработените;

- Изготвување на документи и акти согласно насоките и упатствата на директорот делегирани преку раководителите на секторите;

- Прераспоредување и пренасочување на човечките ресурси на критични места во случај кога значителен број вработени отсутнуваат заради користење на платени или неплатени отсуства, во периоди во кои мора да продолжат тековно да се одвиваат одредени дејствија и активности, а непостапувањето би довело до штетни последици за Агенцијата или притисок врз вработените кои се на работа;

- Уредно водење на податоци кои се однесуваат на вработените во системот на ИСУЧР и водење на внатрешни евиденции кои овозможуваат потребните информации за сите вработени да бидат лесно достапни и прегледни;

- Усогласување на Правилниците со измените во Законот за воздухопловство, Законот за административни службеници, Законот за јавен сектор и Законот за работни односи, односно со сите закони врз основа на кои се изготвени, а се применуваат во Агенцијата;

- Тековно приспособување на текстовите во внатрешните акти (организација и систематизација) во согласност со потребите на процесот на работењето, како и нивно усогласување со меѓународните новини во европските регулативи транспонирани во национални прописи;

- Изготвување на сите внатрешни процедури во согласност со европските регулативи заради утврдување на систем на квалитет и нивно интегрирање во Прирачникот за квалитет на Агенцијата, како и усогласување на внатрешните процедури на

Агенцијата со тековните измени на законските и подзаконските прописи и нивни измени и дополнувања, со цел подобрување на нивната содржина во правец на обезбедување на ефикасно работење;

- Изготвување на текстови на Договори и анализа на понудени текстови на Договори заради утврдување на можна штетност и негативни последици по работењето на Агенцијата;

- Секојдневни административни активности за потребите на вработените (Потврди за работен однос, Потврди за практиканти, Потврди за волонтери, пријави/одјави во Фонд за здравство, пријави/одјави во Агенција за вработување, Евиденција на отсуства, Евиденција на работни часови, како и вршење на други работи кои се однесуваат на регулирање на статусот на вработените);

Заради постигнување на краен врвен позитивен ефект управувањето со човечките ресурси во Агенцијата мора ги поддржува и охрабрува вработените да се справат со комплексни ситуации, да организира редовни состаноци со тимот за политиките и одлуките и обезбедува двонасочна комуникација со цел да се унапреди тимската работа и перформансите, да поттикнува средина во која ќе има почитување на различностите и во која ќе има добри меѓучовечки односи, да дискутира за потребните промени, како и да управува со конфликтни ситуации, вклучувајќи ги и поплаките, вознемирувањето на работното место и мобингот и сл.

7.2. Одделение за информатички технологии и телекомуникации

Одделение за информатички технологии и телекомуникации своите активности за 2023 година ги заснова на обезбедување на ефикасно, ефективно, квалитетно извршување на активностите поврзани со одржување и функционирање на мрежата, софтверските решенија и хардверските компоненти на целокупниот ИТ систем, одржување на видео надзор во Агенцијата за цивилно воздухопловство и многу други активности поврзани со информатичкиот систем. Во таа насока и во 2023 година година во рамките на Одделението за информатички технологии и телекомуникации ќе продолжат да се реализираат активности за нормално функционирање на целокупниот ИТ систем. Исто така и обука на вработените за новите ИТ решенија и компоненти. Одделението за информатички технологии и телекомуникации во 2023 година ќе биде носител и на активностите за:

- проектирање и набавка на нови хардверски уреди како: десктоп компјутери, лаптопи, периферна опрема (принтери, скенери, копири.) за потребите на Агенцијата и нивно инсталирање;
- ќе се грижи за исправноста и функционалноста на постоечките софтверски и хардверски компоненти во Агенцијата (сервери, десктоп компјутери, печатачи, мрежна опрема и друга периферија).
- одржување на интегритетот на податоците на серверите и на сите податоци поврзани со тоа;
- обезбедување на заштита на податоци од нивно губење или бришење, од неовластено менување или неовластено користење;
- предлагање решенија за унапредување на работата на Агенцијата од аспект на информатичкиот систем.
- одржување и ажурирање на веб страната и порталот на Агенцијата;
- одржување на сите профили на Агенцијата и на вработените во Меѓународни организации како што се ICAO, EASA, и др;
- техничка поддршка за ажурирање на податоците и документите во електронската библиотека и интернет страна на Агенцијата;

- извршување на стручно оперативни работи со секојдневно одржување на базите на податоци што вклучува: следење на настаните во базите на податоци, зачувување на податоците и преземање на мерки во случај на нефункционирањето на базите на податоци;
- прибирање и евидентирање на стратешки податоци на Агенцијата, документи за проекти, планови и задолженија кои се однесуваат на Агенцијата;
- активности за заштита на мрежата и хардверските компоненти на Агенцијата од надворешни упади (Сајбер напади), со надградба на постоечките антивирус лиценци, како и воведување на нови процедури како и ажурирање на постоечките за безбедност на мрежата и податоците (антивирус, неовластен пристап од надвор и внатре);
- активно учество во разни комисии и работни групи како што се комисии за јавни набавки, посебно во делот на набавка на ИТ опрема софтверска и хардверска, работни групи за проценка на ризик од напади и други.
- Во текот на 2023 година, ќе се реализираат низа инвестициски активности кои ќе обезбедат јакнење на мрежната инфраструктура на АЦВ, со антивирусно решение, доопремување на сервер салата со опрема неопходна за јакнење на капацитетот, обезбедување на софтверско решение за одделението за издавање дозволи и обезбедување на хардвер и периферна опрема.
- разгледување на можноста за преминување на outlook online како услуга за емаил провајдер заради обезбедување на поголема, навремена закрепа и заштита од напади и пропусти кои ги има in house MS Exchange, што е препорака и од МКД Цирт и од експерти на светско ниво за сајбер безбедност.

VIII. СЕКТОР ЗА ФИНАНСИСКИ РАБОТИ

Во рамки на Секторот за финансиски работи функционираат Одделение за финансиско – материјално работење, Одделение за економски надзор, план и развој, Одделение за јавни набавки кои во текот на 2023 година ќе продолжи да ги извршува своите редовни активности, во согласност со законската регулатива и прифатените меѓународните стандарди за делотворно извршување на активностите и остварување на поставените оперативни цели.

Во текот на 2023 година Секторот за финансиско работење ќе оствари организирање на изработка на извештаи и документи, координација на примена на законски одредби, координација на активностите на одделенијата во рамки на секторот, следење на остварување на поставените цели со изработка на документи и постапки и тоа:

- Примена на изработени трошковници за надоместок за надзор врз воздухопловната навигација и аеродромската инфраструктура во РСМ за 2023 година како основ за утврдените цени при пресметките за финансисирање на Агенцијата за цивилно воздухопловство,
- изработка на Предлог Годишен финансиски план на Агенцијата за цивилно воздухопловство, а по неговото донесување ја следи реализацијата во текот на 2023 година,
- доколку се појави потреба согласно приходите кои Агенцијата би ги остварила во 2023 година припрема и изработка на Предлог план за изменување и дополнување на Годишниот финансиски план за 2023 на Агенцијата за цивилно воздухопловство,
- го спроведува воспоставувањето и развој на финансиското управување и контрола согласно донесениот План за воспоставувањето и развој на финансиското управување и контрола за активности во 2023 година,
- Имплементирање на системот на финансиско управување и контрола во однос на движење на финансиската документација со примена на ex ante

Ex post контрола на финансиските трансакции,

- Учество во постапка на донесување на акти ,документи, одлуки со давање на мислење за економското влијание и финансиски импликации врз Годишниот финансиски план,
- координација во делот на економската политика при утврдување на пресметките за цената на en route врз основа на анализа, како основ на реализација на финансирање на работата на Агенцијата за цивилно воздухопловство,
- издавање согласности за расположливост со финансиски средства за реализација на Планот за јавни набавки за 2023, со следење на спроведување на Планот за јавни набавки и потребата за дообезбедување на финансиски средства во рамки на финансискиот план на Агенцијата за цивилно воздухопловство,
- контрола на динамиката на реализацијата на Планот за јавни набавки за 2023 година
- иницирање на проекти за остварување на ефикасност и ефективност во работењето на одделенијата во Секторот за финансиски работи,
- реализација на проектот за јакнење на суштината и содржината на активностите на план и развој по екипирање на одделението во 2023 година
- координација и следење на остварување на активностите на Одделение за финансиско – материјално работење, Одделение за економски надзор, план и развој, Одделение за јавни набавки во однос на активностите од Годишната програма за работа и Годишниот финансиски план на Агенцијата за цивилно воздухопловство.

8.1 Одделение за финансиско – материјално работење

Одделението своите активности ги темели врз позитивните законски прописи, односно актуелната законска регулатива во Република Северна Македонија, и меѓународните стандарди за финансиско сметководствено работење, како и врз прифатените Меѓународни сметководствени стандарди – (МСС) и Меѓународните стандарди за финансиско известување – (МСФИ).

- Во низата редовни активности кои ќе ги извршува Одделението за финансиско – материјално работење во текот на 2023 година, вклучени се активности што се однесуваат на извршување на основната дејност на Агенцијата, односно активности кои вклучуваат следење и евиденција на остварениот приход кој се извор на финансирање на Агенцијата и истовремено следење и евиденција на реализираниот расход за обавување на дејноста, и истите се поврзани со:
- Финансиска евиденција – (книжење) и сметководствена евиденција на сите сметки во главната книга.
- евиденција на денарски и девизни изводи;
- денарско и девизно благајничко работење;
- изработка на фактури; проверка, евидентирање и ликвидирање на фактури од добавувачи;
- целосно спроведување на процесот на материјална евиденција на магацин – (прием, евиденција и трошење на материјали);
- евиденција на управни постапки и нивно следење до целосна реализација на истите;

- евидентирање на приливи од прелети – (CRCO);
- пресметка и изготвување на плата и исплати за членови на Управен одбор;
- евиденција и анализа на целокупната документација поврзана со потрошувачката на гориво на службените моторни возила со кои располага Агенцијата;
- припрема на анализа за изработка на Финансиски план;
- меѓусебна соработка со останатите Сектори, Одделенија и Отсеци во Агенцијата при следење на наплата на побарувањата и услови за покренување на тужби за наплата на спорни и сомнителни побарувања;
- следење на процес на наплата и евиденција на побарувања преку извршни постапки од извршител, за побарувања кои потекнуваат од минати години;
- контрола на реализацијата на Планот за јавни набавки;
- издавање согласности за расположливост со финансиски средства за реализација на Планот за јавни набавки;
- обработка и финансиска евиденција на попис за тековна година;
- усогласување на сметководствена со фактичка состојба утврдена со спроведениот попис на Агенцијата;
- изработка на пресметки, проекции, анализи и предвидувања за состојбата во целокупната деловна евиденција на Агенцијата во процесот на долгорочно планирање;
- изработка на месечни и квартални извештаи за финансиско работење за потребите и по барање на менаџментот;
- изработка на Годишен финансиски извештај и Годишна завршна сметка во согласност со законските прописи;
- изработка на трошковници за надоместок за надзор врз воздухопловната навигација и аеродромската инфраструктура во РМ како основ за финансисрање на АЦВ;
- врши примена на процедурата за постапување во случај на евентуална пријава на штети,
- предлага активности и мерки за стручно усовршување на вработените во одделението

Останатите активности на Одделението за материјално - финансиски работи се поврзани со континуирано информирање и запознавање на менаџментот со реалната финансиска состојба, како и обезбедување и известување со информации за останатите сектори на Агенцијата кои имаат потреба од тоа во интерес на взаемната соработка..

8.2 Одделение за економски надзор, план и развој

Согласно препораките на ICAO за јакнење на економскиот надзор на субјектите во воздухопловството, Одделот извршува задачи поврзани со инспекциски контроли на економската стабилност и условите за добивање на потребните уверенија и дозволи за работа како и нивно следење.

Економскиот надзор над субјектите во воздухопловството се врши во следење на принципите и правилата утврдени во следниво:

- ICAO Doc.9082 – Policies on Charges for Airports and Air Navigation Services;
- ICAO Doc. 9161 – Manual on ANS Economics;
- Doc.9562 – Airport Economics Manuel;
- Надзор на исполнетоста на пропишаните услови за економско работење

на субјектите во воздухопловството при издавање на уверениа за работа;

- Надзор над предвидените и остварените трошоци за дадените услуги и финансирањето преку надоместоците за дадените услуги;
- Редовно следење на економските показатели преку следење на стратешките бизнис планови, годишните и финансиските планови и анализа на годишните извештаи за работа на субјектите во воздухопловството.

Во таа смисла, во текот на 2023 година, континуирано ќе се извршуваат следните активности:

- реализација на финансирањето на Агенцијата, од аеродромите во Република Македонија врз основа на член 12 од Законот за воздухопловство – изработка на месечни пресметки за 2%;
- економски надзор – инспекциски надзор над месечните извештаи за реализација на сообраќалот на ТАВ Македонија;
- економски надзор-инспекциски надзор врз финансиските извештаи за работењето на ТАВ Македонија за прв, втор и трет квартал од 2023 година;
- економски надзор-инспекциски надзор на Годишниот финансиски извештај од независна ревизија за ТАВ Македонија за 2022 година;
- изработка на чек листи за економски надзор на аеродромите во Република Северна Македонија како основ за инспекциски контроли во 2023 година;
- извршување на инспекциски надзор согласно Годишниот план за инспекција на економското работење на ТАВ-Македонија (квартално/2023 година);
- економски надзор – инспекциски надзор и издавање на мислење на Годишниот извештај за работа на М-НАВ АД Скопје за 2022 година;
- економски надзор на Годишниот финансиски извештај од независна ревизија за М-НАВ АД Скопје за 2022 година;
- економски надзор –инспекциски надзор со анализа на финансискиот план на давателот на услуги во воздухопловната навигација М – НАВ Скопје за 2023 година и подготовки на согласност во постапката на негово донесување;
- изработка на планови за инспекциски надзор за 2023 година;
- изработка на чек листи за економски надзор на давателот на услуги на воздухопловна наигација како основ за инспекциски контроли во 2022 година;
- извршување на инспекциски надзор согласно Годишниот план за инспекција на економското работење на М-НАВ АД Скопје (полугодишно/2023 година);
- учество во Сертификација односно проверка на исполнетоста на условите за начинот на давање на услуги на ВН, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, опремата и др.услови неопходни за безбедност и уредно работење на ДУВН – М-НАВ АД Скопје;
- учество на обуки за подигање на капацитетот на инспекцискиот надзор за следење на економската стабилност на учесниците во воздушниот сообраќај;
- учество во Eurocontrol - CRCO на состаноци заради следење на реализацијата на пресметковната единица за прелети за 2023 година;
- изработка на табелите на CRCO во јуни 2023 со предлог на пресметковна единица за 2024 година;
- учество на состаноците на „Enlarged Committee for Route Charges” –

јуни/ноември 2023 година;

- учество на состаноците на работната група за надоместоци од прелети – март/септември 2023 година;
- учество на состаноците на „Standing Committee on Finance (SFC) – Eurocontrol“;
- анализа и соработка со давателот на услуги во воздухопловната навигација за делот од надоместокот од прелети за 2023 и 2024 година;
- обезбедување на статистички податоци за работата на Секторот за финансико работење и економски надзор;
- прибирање и обработка на статистички податоци за бројот на превезени патници и карго на аеродромите во РМ како и број на летови;
- доставување на месечни статистички податоци согласно пропишани формулари до ICAO/ACI;
- следење на реализацијата и спроведувањето на Програмата за работа на Агенцијата за цивилно воздухопловство.

8.3 Одделение за јавни набавки

Една од активностите на Агенцијата за цивилно воздухопловство која ќе продолжи да се спроведува и во текот на 2023 година е и процесот на планирањето и реализирањето на јавните набавки неопходни за тековно функционирање на Агенцијата кој пак тесно зависат од обемот и предвидената динамика на годишните потреби за јавни набавки на Агенцијата. Овој процес ќе се остварува согласно Законот за јавни набавки, донесените позаконски акти, интерните процедури за јавни набавки, доставените упатства од Бирото за јавни набавки и Планот за јавни набавки за 2023 година.

Одделението за јавни набавки ќе ги согледа и сублимира предлозите добиени од Секторите, за нивните реални потреби од набавки на различни видови на стоки, услуги и работи, а кои се неопходни да се набават за функционирање на секторите и службите во Агенцијата.

Врз основа на оваа анализа Одделението за јавни набавки ќе учествува во изработката на предлог Планот за јавни набавки за 2023 година. Притоа, реализирањето на постапките за јавни набавки за поединечните предмети за јавна набавка ќе се врши согласно Годишниот план за јавни набавки за 2023 година, Законот за јавни набавки, донесените позаконски акти, интерните процедури за јавни набавки и доставените упатства од Бирото за јавни набавки. Ова Одделение ќе води евиденција на договорите за јавни набавки, односно постапките и ќе доставува примерок во електронска форма од евиденцијатата на ЕСЈН за склучените договори за јавни набавки. Исто така за набавките со вредност под вредносните прагови утврдени во Законот за јавни набавки ќе ги внесува согласно овој закон во кварталната евиденција на ЕСЈН.

Одделението за јавни набавки во зависност од потребите, по претходен договор со Директорот и раководителот на Секторот, ќе се консултира и ќе бара мислења од БЈН заради доследна примена на Законот за јавни набавки. Исто така, Одделението за јавни набавки ќе ја изготвува потребната документација (од неговиот делокруг за реализирање) за јавните набавки во согласност со ЗЈН, а во договор со Директорот, раководителот на Секторот и Комисиите за јавни набавки. Одделението за јавни набавки, ќе врши комплетирање на досиеата за јавните набавки согласно условите од ЗЈН.

Доколку има потреба Одделението за јавни набавки ќе направи измена, дополна и усогласување на процедурата за јавни набавки согласно ЗЈН. Исто така, вработените од ова Одделение ќе посетуваат континуирани едукации за:

електронскиот систем за јавни набавки, процесот на јавни набавки, законот за јавни набавки, насоки за негова практична примена итн. со цел за да се стекнат со знаења за правилно спроведување и имплементирање на постапките за доделување на договори за јавни набавки согласно одредбите од Законот за јавни набавки како и неговите подзаконски акти и за унапредување на процесот на работењето согласно актуелниот Закон за јавни набавки и донесените негови позаконски акти.

IX. СЕКТОР ЗА ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ

9.1. Активности од областа на летачка оператива

Највисоки безбедносни стандарди во воздушниот транспорт на Република Северна Македонија и подигнување на нивото на безбедност и квалитет, беа и остануваат важна стратешка цел на Агенцијата за 2023 година, која ги определува и меѓусебно ги поврзува активностите кои значат воспоставување континуиран надзор над субјектите на воздухопловната индустрија, во исполнувањето на домашните и меѓународните безбедносни стандарди.

Во таа насока во претстојната 2023 година, Одделението за летачка оператива, планира реализација на следните работни активности:

9.1.1 НАДЗОР НА ИСПОЛНЕТОСТА НА БЕЗБЕДНОСНИТЕ УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА КОМЕРЦИЈАЛЕН ВОЗДУШЕН ТРАНСПОРТ:

9.1.1.1 Спроведување на постапка за евентуално сертифицирање на нови баратели за издавање на Уверение за исполнување на безбедносни услови за вршење на комерцијален воздушен транспорт. Одделението за летачка оператива, во соработка со Одделението за економски надзор, план и развој, активно ќе учествува и ќе ја води постапката за секое барање за издавање на Уверение за исполнување на безбедносни услови за вршење на комерцијален воздушен транспорт и Уверение за работа. Изготвување на годишна програма за континуиран надзор со проценка на ризик на воздухопловните субјекти кои би добиле Уверение за работа и Уверение за исполнување на безбедносни услови за вршење на комерцијален воздушен транспорт.

рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.1.2 Вршење на SAFA (Safety Assessment of Foreign Aircraft) инспекции, согласно утврдената годишна квота на Меѓународниот аеродром во Скопје и на меѓунароениот аеродром "Св. Апостол Павле" во Охрид.

рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.2 НАДЗОР НА БЕЗБЕДНОСТА ВО СПОРТСКАТА АВИЈАЦИЈА - НЕКОМЕРЦИЈАЛНИ ОПЕРАЦИИ СО НЕКОМПЛЕКСЕН ВОЗДУХОПЛОВ:

9.1.2.1 Пред почетокот, во текот и на крајот на воздухопловните активности ќе се изврши обиколка на сите аероклубови и спортски аеродроми во Македонија со цел запознавање со актуелните состојби поврзани со воздухопловите, опремата, персоналот и состојбата на полетно-слетните патеки и детален инспекциски надзор на секоја пријавена воздухопловна манифестација организирана од страна на аероклубовите, здруженијата на граѓани и овластените центри за обука.

рок: континуирано во текот на годината

9.1.2.2 Согласно законската надлежност за вршење на надзор над начинот на летање со крила за слободно летање (параглајдери, змаеви, тврдокрилци...)

планирана е посета на регистрираните клубови, и одржување на работни состаноци со претставници на истите, со цел зголемување на безбедноста на летањето со крила за слободно летање.

рок: континуирано во текот на годината

9.1.2.3 Инспекциски надзори на терените на кои се изведува летање со параглајдери и змаеви, како и надзор над терените на кои се реализираат натпревари.

рок: континуирано во текот на целата 2023 година

9.1.2.4 Инспекциски надзори на сите аероклубови во сите воздухопловни гранки што ги опфаќа спортското воздухопловство, (падобранство, едриличарство моторно летање параглајдерство и змајарство).

рок: континуирано во текот на целата 2023 година

9.1.3 НАДЗОР НА БЕЗБЕДНОСТА ПРИ ВРШЕЊЕ НА НЕКОМЕРЦИЈАЛЕН ВОЗДУШЕН ТРАНСПОРТ СО КОМПЛЕКСНИ ВОЗДУХОПЛОВИ:

9.1.3.1 Активно учество и водење на постапка за секое барање за издавање, продолжување, промена или суспендирање на посебни одобрувања од листата на оперативни спецификации на операторот кој поднел Декларација за некомерцијален воздушен транспорт со комплексен воздухоплов.

рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.3.2 Вршење на инспекциски надзор согласно изготвениот Годишен план за инспекциски надзор на подносителот на Декларација за некомерцијален воздушен транспорт со комплексен воздухоплов, односно Службата за општи и заеднички работи при Владата на Република Северна Македонија.

рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.3.3 Инспекциски надзор и проверка на усогласеноста на одобриениот симулатор за летање за вршење на иницијални обуки и редовни проверки на пилотите од Службата за општи и заеднички работи при Владата на Република Северна Македонија.

рок: една од двете редовни годишни проверки на симулатор во текот на 2023 година.

9.1.4 НАДЗОР НА БЕЗБЕДНОСТА ПРИ ВРШЕЊЕ НА СПЕЦИЈАЛИЗИРАНИ ОПЕРАЦИИ СО ВОЗДУХОПЛОВ:

9.1.4.1 Активно учество и водење на постапката за секое барање за издавање, продолжување, промена или суспендирање на посебни одобрувања од листата на оперативни спецификации на операторот кој поднел Декларација за извршување специјализирани операции со воздухоплов.

рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.4.2 Активно учество и водење на постапката за секое барање за одобрување на високо-ризични специјализирани операции и одобрување на проценката на ризик за конкретна специјализирана операција од висок ризик.

рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.4.3 Инспекциски надзор согласно изготвениот план за инспекциски надзор на операторите кои поднеле Декларација за вршење на специјализирани операции со воздухоплов, односно Дирекцијата за заштита и спасување, ДООЕЛ Бониер – Куманово и ДОО „Аероклуб Скопје“ – Скопје.

рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.5 НАДЗОР НА БЕЗБЕДНОСТА ПРИ ВРШЕЊЕ НА ОБУКИ НА ЛЕТАЧКИ ПЕРСОНАЛ ВО ОДОБРЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОБУКА, ДЕКЛАРИРАНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОБУКА И ЦЕНТРИТЕ ЗА ОБУКА:

9.1.5.1 Активно учество и водење на постапката за секое барање за сертификарање и издавање на одобрение за организација за обука или центар за обука и проверка на усогласеноста со регулативите за декларираните организации за обука.

Рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.5.2 Активно учество и водење на постапката за секое барање за одобрување на програма за обука на летачки персонал во одобрените организации за обука, декларираните организации за обука или центрите за обука.

Рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.5.3 Континуиран инспекциски надзор на одобрените организации за обука, декларираните организации за обука или центрите за обука согласно изготвениот Годишен план за инспекциски надзор.

Рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.6 НАДЗОР НА БЕЗБЕДНОСТА ПРИ ВОЗДУШЕН ТРАНСПОРТ НА ОПАСНИ МАТЕРИИ:

9.1.6.1 Активно учество и водење на постапка за одобрување на воздушен транспорт на опасни материи за странски воздухоплови кои прелетуваат или слетуваат на територијата на Македонија.

Рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.6.2 Активно учество и водење на постапка за издавање на специфично одобрување за превоз на опасни материи по воздушен пат на сертифицирани или декларирани оператори во Македонија.

Рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.6.3 Континуиран надзор на други организации кои учествуваат во приемот, пакувањето, обележувањето, ракувањето и отпремувањето на пратки кои содржат опасни материи за транспорт по воздушен пат.

Рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.7 АКТИВНОСТИ ПОВРЗАНИ СО АЖУРИРАЊЕ И АДАПТИРАЊЕ НА НАЦИОНАЛНАТА РЕГУЛАТИВА ОД ОБЛАСТА НА ЛЕТАЧКИТЕ ОПЕРАЦИИ СО СТАНДАРДИТЕ И ПРЕПОРАЧАНИТЕ ПРАКТИКИ НА ICAO/EASA КАКО И ДРУГИТЕ НАЦИОНАЛНИ ПРОПИСИ:

9.1.7.1 Соработка со Одделението за меѓународни стандарди и воздухопловна регулатива, активно учество во изготвувањето (давање предлози и мислења) на предлог – правилници кои се однесуваат на областа на летачката оператива, државни писма од ICAO, следење на националната регулатива од оваа област и информирање на субјектите на воздухопловната индустрија за секоја измена или новина по однос на безбедноста. Прилагодување и усогласување на внатрешните процедури на Одделението за летачка оператива во согласност со одредбите од Правилникот за летачки операции (Службен Весник на Република Северна Македонија број 283/2020) со кој што е транспонирана ЕУ Регулацијата 965/2012 - Воздухопловни операции преку дополнување и ажурирање на Прирачникот за процедури на одделението.

рок: континуирано во текот на целата календарска година

9.1.7.2 Измени и дополнувања на Тарифникот за утврдување на висината на надоместоците на Агенцијата за цивилно воздухопловство кои се резултат на имплементацијата на ЕУ Регулативата 965/2012.

Рок: првата половина од 2023 година

9.2 Планирани активности во областа на лицензирање

Одделението за лицензирање во текот на 2022 година планира да ги извршува следните работни процеси:

- 9.2.1. Набавка и имплементација на софтверско решение за "Тест центар" за спроведување на испити FCL (EASA and National), ATCO, UAV's, Останати дозволи (змаеви, падобранци, параглајдери, лесна и ултра лесна летала);
- 9.2.2. Подготовка на документација за испитите (процедури, обрасци, листи за проверка, обука на Admin персонал и набљудувачи над испитниот процес;
- 9.2.3. Набавка и имплементација на софтверско решение за "Тест центар" за спроведување на испити FCL (EASA and National), ATCO, UAV's, Останати дозволи (змаеви, падобранци, параглајдери, лесна и ултра лесна летала); Спроведување на управни постапки за издавање, продолжување, обнова, суспендирање, ограничувања и отповикувања на дозволи/уверенија и овластувања на персоналот во воздухопловството за кој Агенцијата издава дозволи
- 9.2.4. Издавање на потврди кон трети држави/власти за носители на дозволи издадени од агенцијата;
- 9.2.5. Издавање на валидации на дозволи на кандидати со дозволи издадени од трети држави/власти;
- 9.2.6. Водење на регистар на персоналот во воздухопловството (евиденција на издадените дозволи, уверенија и овластувања, како за персоналот во воздухопловството, така и за овластените организации и центри за испити за познавање на воздухопловен англиски јазик,), објава на испитни сесии, стручен персонал и испитувачи;
- 9.2.7. Организирање и спроведување на испити за стекнување на дозволи и овластувања на персоналот во воздухопловството, за што потребно е да се обезбеди база на прашања од EASA (ECQB) и соодветни технички услови за спроведување на испитите според пропишаните стандарди и во согласност со (EU)1178/2011 регулативата;
- 9.2.8. Организирање и одржување на 'Refresher' семинар за обнова на знаење за инструктори по летање;
- 9.2.9. Подготовка на упатство - процедура и програма за обука на нови испитувачи (examiners , senior examiners);
- 9.2.10. Спроведување на селекција на кандидати за испитувачи со цел организирање соодветна обука за номинирање на нови испитувачи (examiners , senior examiners);
- 9.2.11. Организирање и одржување на Обука за стандардизација на испитувачи на лет - examiners;

- 9.2.12. Други советувања, известувања, консултации со организациите за обука на воздухопловен персонал;
- 9.2.13. Изготвување и ажурирање на Листа на воздухопловни стручњаци за 2023 година за персонал во воздухопловството;
- 9.2.14. Издавање на потврди за важност на дозвола/овластување и немање несреќи/инциденти на персонал во воздухопловството;
- 9.2.15. Интерна обука на персоналот за лиценцирање за изучување и континуирана примена на Part FCL регулативата и сите дополнителни измени, изготвување на дополнителни работни документи и процедури согласно Правилникот за екипаж на воздухоплов („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.228/2020) ;
- 9.2.16. Имплементација на сите дополнителни измени на регулативата за континуирана пловидбеност ЕУ,бр.1321/2014 во врска со Part 66 - Дозволи за одржување на воздухоплов и Part 147 – Школски центри за обука на персонал за одржување на воздухоплов;
- 9.2.17. Имплементација на регулатива за дозволи за одржување на Annex I воздухоплови;
- 9.2.18. Изготвување на „стандарди“ за стекнување и продолжување на дозволи за управување со беспилотни летала и школски центри за истите;
- 9.2.19. Спроведување на управни постапки за одобрување на програми за обука на персоналот во воздухопловството;
- 9.2.20. Спроведување на управни постапки за издавање и продолжување на Уверенија за работа на организации или центри за обука на персоналот во воздухопловството;
- 9.2.21. Измени и дополнувања на Тарифникот за утврдување на висината на надоместоците на Агенцијата за цивилно воздухопловство кои се резултат на имплементацијата на ЕУ Регулотивата 1178/2011 и останата применлива регулатива;
- 9.2.22. Соработка со Одделението за меѓународни стандарди и воздухопловна регулатива (ИКАО и ЕАСА), активно учество во изготвувањето/измени и давање предлози и мислења на предлози за правилници во делот на дозволи и уверенија;
- 9.2.23. Спроведување на управни постапки за одобрување и прифаќање на странски организации за обука, испитувачи и симулатори за летање;
- 9.2.24. Вршење на инспекциски надзор од областа на дозволи и уверенија, тела/центри за испитување на познавање на воздухопловен англиски јазик, учество во постапки за издавање, продолжување или обновување на Уверенија на организации за обука и друг континуиран инспекциски надзор согласно надлежностите на Агенцијата;
- 9.2.25. Учество во работни групи во агенцијата;
- 9.2.26. Учество и работа на регулаторни тела (ИКАО и ЕАСА), како и компетентни власти на други држави;

9.2.27. Анализа и споделување на информации и податоци со други одделение (Летачка оператива, Безбедност, Навигација и др.) од постапки за дозволи и уверенија;

9.2.28. Тековно ажурирање на прирачникот, процедурите, обрасците, листите за проверка, сертификати, програми и сл. за работи од Одделението за дозволи и уверенија.

9.3 Активности во областа на Пловидбеност и Регистар

9.3.1 Прегледи за утврдување на пловидбеноста на воздухоплов

а) Основни прегледи по поднесени барања за:

1. упис во регистарот
2. обновување на пловидбеноста на воздухоплов што биле во непловидбена состојба подолго од 6 месеци или
3. преглед на воздухоплов на кој му е извршена обнова на структурата.

б) Основни и Редовни прегледи по поднесени барања за иницијално издавање на Уверение за пловидбеност и продолжување на важност на Уверение за пловидбеност или за издавање на Уверение за преглед (ревизија) на пловидбеноста – ARC и

в) Вонредни прегледи по посебно барање или врз основа на наод од инспекциски надзор односно заради оштетување, обнова на структурата, модификација или голема поправка на воздухополов.

г) Прегледи на континуиран надзор

д) Одобрување на систем за техничко одржување преку Програм за техничко одржување

ѓ) Одобрување на организации за техничко одржување на воздухоплови во земјата и странство

е) Издавање на дозволи за летање на непловидбени воздухоплови и одобрување на условите за летање.

Ж) Издавање на Уверенија за бучава, кодови за транспондери и ЕЛТ, Тех.Лог систем, и т.н.

З) Спроведување на инспекциски надзор согласно ACAM програма на воздухоплови со EASA Type Certificate

С) Спроведување на консултативни состаноци со техничкиот воздухопловен персонал на MBP со цел усогласување и подготовка на нивните воздухоплови за влез во цивилен регистар.

9.3.2 Ажурирање на Прирачникот со интерни процедури за работа на одделението (ISM – Airworthiness)

Во 2023 година ќе се врши понатамошно ажурирање и проширување на Прирачникот со интерни процедури за работа на одделението (ISM-Airworthiness) во постапките за утврдување на пловидбеност на воздухоплови и сертификација/надзор на организации кои работата (согласно ЕУ 1321/2014) Дел-М, Дел-145 и Дел-21, а во кој ќе се интегрираат и ажурираат процедурите за работа

и листите за проверки согласно барањата од прописите на ЕУ и на стандардите и препорачаните практики од ICAO.

Се предвидува модификација на 15 процедури и изработка на 10 нови процедури за имплементација на „Дел CAO„ и „Дел МЛ„.

Во 2023 година се очекува транспонирање на ЕУ регулативите кои се однесуваат на воздухопловите без екипаж, со што ќе се прекине со регистрација на истите, а ќе се работи исклучиво на утврдување на пловидбеноста за одредени категории. Во врска со истото ќе се дефинира кој ќе врши регистрација на операторите.

9.3.3 Издавање на директиви за пловидбеност (ДЗП)

Согласно надлежноста на одделението, а заради имплементација на барањата за одржување во континуирана пловидбеност кои ги издаваат државите одговорни за дизајнот согласно од Анексот 8 од Конвенцијата за меѓународно цивилно воздухопловство (Чикаго 1944 г.), одделението ќе ги следи промените кај тие барања и за воздухопловите кои не подлежат на примената на прописите на ЕУ (тн, Анекс 1 воздухоплови) ќе подготвува македонски Директиви за пловидбеност, а согласно член 131 од Законот за воздухопловство.

9.3.4 Инспекциски надзори

Во 2023 година Одделението за пловидбеност односно овластените инспектори за пловидбеност и техничко одржување се очекува да извршат:

- најмалку по 10 инспекциски надзори над имателите на Уверение за летање/работа како и во сите организации кои се одобрени за управување со постојана пловидбеност на воздухоплови или за техничко одржување на воздухоплови;
- надзор над постојаната пловидбеност на воздухопловите согласно ACAM планот за 2023 година;
- учество во инспекциските надзори врз странски воздухоплови кои сле туваат на македонските аеродроми (SAFA), а согласно Планот за SAFA надзор на Агенцијата за 2023 година;
- по најмалку 2 инспекциски надзори врз аероклубовите и одобрените школски центри што вршат летачки обуки или користат воздухоплови за спортски цели;
- надзор врз работата на ВТ персоналот за одржување на воздухоплови и
- надзори над извршувањето на работите во странски организации – сервиси кои вршат одржување на воздухопловите кои се регистрирани во Република Северна Македонија.
- Вршење на инспекциски надзор согласно изготвениот план за инспекциски надзор на имателот на Уверение за работа
 - вршење на инспекциски надзор на хеликоптерите на MBP со цел подготовка на нивните воздухоплови за упис во цивилен регистар.

Водење на управни постапки за издавање на решенија и уверенија во врска со пловидбеноста на регистрираните воздухоплови вклучувајќи:

- Одобрување на Техничките системи за одржување на воздухоплови регистрирани во PCM согласно тековните измени во барањата на производителот, неговата држава или пак на АЦВ, а со цел да се обезбеди бараното ниво на безбедност односно пловидбеност;

- Одобрување на технички модификации на воздухоплови, мотори, елиси и други воздухопловни продукти кои се регистрирани/користат во РСМ;
- Одобрување на домашни организации за управување со постојана пловидбеност на воздухоплови;
- Одобрување на домашни организации за техничко одржување на воздухоплови и друго;
- Одобрување и валидација на странски организации за техничко одржување на воздухоплови и друго
- Имплементација на последната регулатива на Европската комисија 1321/2014
- Усогласување на Прирачникот за инспекции согласно Регулацијата (ЕК) 1321/2014 ,
- Изработка и утврдување на систем за проверка , надзор и издавање на пловидбеност на воздухоплови без екипаж (само за посебни категории – кои имаат Уверение за тип)

Во 2021 година отворена е постапка за утврдување на условите за издавање на пловидбеност и упис во цивилен Регистар на воздухоплови на хеликоптерите (5) на МВР , со што драстично се зголемува обемот на работа . Во 2022 година се извршија голем број на состаноци на кои што беше прегледувана документација за исполнување на пред-услови за исполнување на условите за упис на полициските хеликоптери во цивилен регистар. Истиот процес се планира да продолжи и во 2023 година , со што за 100 % ќе се зголеми обемот на работа и бројот на инспекциите во однос на 2021 и 2022 година.

Оваа активност изискува покрај материјално соодветно обезбедување , и кадровско пополнување , поради исклучителната состојба со стручен кадар од областа на познавањето на воздухопловите , организацијата на системот за техничко одржување и пловидбеноста .

9.3.5 Учество во работни групи, комисији и слично

Персоналот од одделението ќе учествува во работата на комисији, работни групи и пошироки активности од надлежноста на Агенцијата за цивилно воздухопловство, како и стручна соработка со Одделението за воздухопловно право и меѓународни работи во подготовка на новите прописи со кои се регулира областа пловидбеност на воздухоплови.

9.3.6 Кадровско екипирање со стручен кадар кој под надзор ќе се подготвува за вршење на функции издавачи од областа на пловидбеноста на воздухоплови

9.3.7 Спроведување на испити за стекнување на национални механичарски дозволи за Анекс I воздухоплови

9.3.8 Спроведување на испити за стекнување на овластување за оперирање на воздухоплови без екипаж од областа на пловидбеноста

9.4 Отсек за воздухопловна медицина

Отсекот за воздухопловна медицина во 2023 година планира да ги извршува следните работни процеси:

1. Поставување на највисоки стандарди во организација, координација и контрола на спроведувањето на позитивните законски прописи од областа на воздухопловна медицина;
2. Хармонизација на законска регулатива/препораки на Република Северна Македонија со ICAO/EASA/EUROCONTROL/ESAM/ECAM/ECAC;
3. Спроведување на управни постапки за одобрување на програми за обука на лица од областа на воздухопловната медицина;
4. Спроведување на управни постапки за издавање, продолжување, признавање и промена на овластувања на AME (Authorized Medical Examiner) – Овластен лекар поединец и AMC (Aero-Medical Center) – Воздухопловен медицински центар;
5. Спроведување на управни постапки за издавање, продолжување, признавање и промена на овластувања на здравствени установи за прегледи на воздухопловен персонал;
6. Првични здравствени прегледи за издавање на лекарско уверение за Класа 1 и Класа 3;
7. Управни постапки за второстепено разгледување на здравствена способност на кандидати на кои им е одбиено издавање на лекарско уверение од страна на AME/AMC;
8. Давање на стручно мислење на AME/AMC согласно нивно барање;
9. Стручно одлучување за здравствена способност на воздухопловен персонал и друг стручен персонал согласно препратени кандидати за одлучување од AME/AMC до AMC во АЦВ;
10. Вршење на иницијален и континуиран инспекциски надзор, согласно позитивните законски прописи за воздухопловна медицина, согласно изготвен План за инспекциски надзор, над здравствени организации/AMC/AME, медицински служби на аеродроми и леталишта;
11. Вршење на континуиран инспекциски надзор и сертификација на аеродроми, леталишта и терени;
12. Вршење на инспекциски надзор над сите воздухопловни гранки;
13. Водење на Регистер на персонал во воздухопловството-евиденција на издадени лекарски уверенија;
14. Проверка на медицинска документација од извршени здравствени прегледи на воздухопловен персонал;
15. Водење на Архива со персонални досиеја на воздухопловен персонал од извршени здравствени прегледи;
16. Спроведување на испити за прва помош;
17. Учество при инспекциски надзор од страна на EASA Medical i ICAO Medical врз работењето на АЦВ во областа на воздухопловната медицина;
18. Учество во постапка за одговарање на ICAO државни писма и одобрување на AIP,
19. Изготвување на процедури за работа од областа на воздухопловна медицина;
20. Спроведување на психолошки тестирања во согласност со пропишаните стандарди за носителите на дозволи/уверенија при нивното стекнување, продолжување или обнова како и при вонредни проверки;
21. Изготвување/спроведување на соодветни тестови за психолошки тестирања, водење на евиденција за спроведените тестирања со заштита на тајноста на податоците;
22. Вршење психолошка процена на личности и способности при издавање на прво лекарско уверение, а по потреба и при продолжување, како и при одобрување на вонреден преглед на барање на која било воздухопловна организација-институција;
23. Континуирано следење на психолошко – менталната состојба – здравје на носители на лекарски уверенија;
24. Учество на вработените во работни групи и комисии;

25. Учество во планирање/спроведување на позитивни законски прописи од областа на безбедност и здравје при работа;
26. Учество во планирање/спроведување на позитивни законски прописи од областа на управување со отпад;
27. Континуирана медицинска едукација согласно позитивните законски прописи од Министерство за здравство;
28. Континуирана медицинска едукација согласно позитивните законски прописи/препораки на EASA/ICAO;
29. Учество во работни тела на EASA – MEG (Medical Expert Group) и во CMO (Chief Medical Officer) Forum;
30. Инсталирање и отпочнување на примена на софтвер за воздухопловна медицина, заради исполнување на позитивните законски прописи/препораки на PM ICAO/EASA/EUROCONTROL/ESAM/ECAM/ECAC;
31. Спроведување на работни процеси на Отсек за воздухопловна медицина согласно Системот за квалитет ISO 9001:2008;
32. Спроведување на мерки за политика на лекарска доверливост/дискреција кај воздухопловната индустрија во PCM;
33. Координирање на меѓународниот воздухопловен одговор на јавноста за ризиците по здравјето, како што е пандемијата, е клучна улога за Меѓународна организација за цивилно воздухопловство.

Со помош на CAPSCA (колаборативен аранжман за Превенција и управување со настани од јавното здравство во цивилното воздухопловство) меѓународни, регионални, национални и локални организации ги комбинираат напорите и развиваат координиран пристап.

Цели :

1. Јавна здравствена заштита на јавноста, воздухопловните и воздухопловните работници.
2. Помош на државите / териториите да воспостават планови за подготвеност за национално воздухопловство и придржување кон член 14 од Конвенцијата за меѓународно цивилно воздухопловство;
3. усогласеност со поврзаните SARPS на ICAO (Анекси 6, 9, 11 и 14) и процедури (PANS / ATM); усогласеност со регулативите на СЗО МЗП (2005); и имплементација на упатствата на ICAO, WHO, ACI и IATA.
4. Соработка меѓу органите за цивилно воздухопловство, органите за јавно здравје, аеродромите, службите за воздушен сообраќај и авиокомпаниии.
5. Регионална соработка меѓу државите и териториите - механизам за здружување и споделување експертиза и ресурси.
6. Обука на оценувачи на аеродроми, проценка на аеродромите, развој на основни капацитети и обезбедување на совети за државите и териториите.
7. Понатамошен развој и подобрување на насоките за воздухопловниот сектор.

Х. СЕКТОР ЗА МЕЃУНАРОДНО-ПРАВНИ РАБОТИ

Секторот за меѓународно-правни работи, во претстојната 2023 година, ќе се посвети на реализација на следните активности од делокругот на своето работење:

10.1 Обврски кои произлегуваат од членството во Меѓународни организации и ратификувани Конвенции и Меѓународни договори

Република Северна Македонија е членка на Меѓународната организација за цивилно воздухопловство (ICAO), Европската конференција за цивилно воздухопловство (ECAC), Европската организација за безбедност на

воздухопловната навигација (EUROCONTROL) и Заедничките власти за изготвување регулативи за беспилотни летала (JARUS).

Агенцијата како национална воздухопловна власт има статус на набљудувач во EASA која е агенција на Европската унија надлежна за безбедноста во воздушниот сообраќај. Членството во меѓународните организации од областа на воздухопловството и ратификуваните конвенции и меѓународни договори налагаат Агенцијата да го организира своето работење согласно стандардите и препорачаните практики на тие организации.

Исто така, обврска за Агенцијата е во текот на 2023 година да преземе активности за затворање на забелешките содржани во извештаите на ICAO за оценската мисија спроведена во рамките на Универзалната програма за контрола на надзорот на безбедноста (ICAO USOAP), Универзалната програма за контрола на обезбедувањето (ICAO USAP), како и забелешките кои произлегуваат од извештаите на Европската унија за спроведување на Мултилатералната спогодба за Европска заедничка воздухопловна област (во понатамошниот текст: Спогодбата за ЕЗВО) и од Агенцијата на Европската унија за безбедност во воздухопловството (EASA). Дополнително, обврска на Агенцијата во 2023 година ќе биде и исполнување на обврските содржани во работните договори на EASA согласно кои е преземена обврска да се применуваат сите директиви, регулативи и стандарди во поглед на безбедноста во воздушниот транспорт.

Со цел да се исполни горенаведеното, потребно е да се усогласи националната правна рамка со најновите меѓународни стандарди и препорачани практики во областа на воздухопловството, да се спроведе обука за вработените во Агенцијата, да се обезбеди вршењето на иницијален и континуиран надзор со цел да се осигура правилната имплементација на преземените меѓународни стандарди и препорачани практики и да се обезбеди издавање на оперативни директиви за воочени слабости во поглед на безбедноста или обезбедувањето од дејствија на незаконско постапување.

10.2 Меѓународни активности

Агенцијата во текот на 2023 година, преку својата програма за работа и развој планира понатамошен развој и унапредување на соработката со другите воздухопловни власти преку склучување на меморандуми за соработка.

Агенцијата, ќе продолжи со своите меѓународни активности поврзани со активно учество на меѓународни конференции и состаноци во организација на меѓународните воздухопловни организации ICAO, ECAC, Европската унија, EASA и EUROCONTROL.

Агенцијата, ќе асистира на Министерството за транспорт и врски при иницирањето на постапката за склучување или пристапување кон меѓународни договори од областа на воздухопловството и ќе презема соодветни активности кога за тоа ќе биде овластена од Владата на Република Северна Македонија.

Во таа насока се очекува да се води постапка за преговори за склучување на билатерални спогодби со Султанатот Оман, Руанда, Мароко, Народна Република Кина и Државата Кувајт.

Исто така, Агенцијата преку Секторот за меѓународно-правни работи дава стручно мислење во однос на сите иницијативи покренати од Министерството за транспорт и врски во однос на мултилатерални спогодби, протоколи и конвенции.

Понатаму, планираме да станеме дел од ротационите групи на ECAC заради учество во Советот на ICAO, преку покренување иницијатива за членство во некоја од постоечките групи или формирање на нова ротациона група со државите од регионот.

10.3 Одобрување на летови

Агенцијата, ќе ги преземе потребните активности за одобрување на летниот ред на летање за 2023 и зимскиот ред на летање за 2023/2024 година.

Агенцијата во текот на 2023 ќе продолжи да постапува согласно член 26 од Законот за воздухопловство во поглед на издавање на одобренија за летање за редовен и нередовен воздушен сообраќај, како и летови од генерална авијација согласно ратификуваните меѓународни договори и Уредбата за посебни услови, начинот и постапката за добивање на одобрение за летање на цивилни и државни воздухоплови ("Службен весник на Република Северна Македонија" број 264/21) со исклучок на летовите кои се либерализирани согласно Спогодбата за EB3O.

10.4 Изготвување на законски и подзаконски прописи од областа на воздухопловството – транспонирање на меѓународните воздухопловни стандарди

Република Северна Македонија ја потпиша и ратификува Спогодбата за воспоставување на Европска заедничка воздухопловна област-ЕЗВО. Оваа спогодба ги обврзува земјите потписнички во националните законодавни системи да транспонираат листа на регулативи и директиви на ЕУ кои се приоритетни како за развојот на воздухопловството, така и за континуирано подигнување на нивото и безбедноста на воздушниот сообраќај.

Имплементацијата на ефикасна и усогласена регулатива ќе биде клучен фактор кој ќе треба да обезбеди дека Агенцијата во соработка со институциите кои ги регулира ќе може да ги задоволи меѓународните стандарди и препорачани практики во воздухопловството.

Имајќи го предвид горенаведеното, посебен предизвик за Агенцијата во текот на 2023 година претставува процесот на усогласување на домашната регулатива со ревидираните и/или новите ЕУ прописи и со усвоените стандарди и препорачани практики на ICAO, ECAC, EUROCONTROL и другите воздухопловни организации и секако, обезбедување на нивната имплементација. Овие процеси се сложени и опфаќаат низа на активности како што се: изработка на преводи на меѓународните воздухопловни стандарди, изработка на законските и подзаконските акти, создавање на база на податоци, обрасци и слично, оспособување на кадрите на Агенцијата, информирање на индустријата и така натаму.

Дополнително на тоа, областите за кои не постојат меѓународни стандарди и препорачани практики ќе треба да се регулираат на национално ниво. Во таа смисла, покрај планираните измени на постојните подзаконски акти, се

планира во текот на 2023 година да се изготват односно, да учествува во постапката на изготвување на следните подзаконски акти:

1. Правилник за летачки операции со балони
(правен основ: членови 33, 42, 43 и 44 став 3).
рок: втора половина од 2023 година
2. Правилник за летачки операции со едрилици
(правен основ: членови 33, 42, 43 и 44 став 3).
рок: втора половина од 2023 година
3. Правилник за изградба на аеродроми и препреки
(правен основ: членови 67 и 76).
рок: крај од 2023 година
4. Правилник за одржување, обележување, противпожарство и постапка за стекнување на уверение за исполнување на условите за безбедно користење на аеродром
(правен основ: членови 75, 79 и 82).
рок: крај од 2023 година
5. Правилник за начинот, правилата и посебните услови за вршење на надзор на аеродроми, леталишта, терени и на давањето на аеродромски услуги и посебните услови кои треба да ги исполнува лицето за да врши работи на инспектор
(правен основ: членови 173 став (3) и 181 став (1) од Законот за воздухопловство).
рок: крај од 2023 година
6. Уредба за принципите по кои се води истражувањето на несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани на цивилни и државни воздухоплови како и начинот на нивно пријавување
(правен основ: членови 173 став (3) и 181 став (1) од Законот за воздухопловство).
рок: втора половина од 2023 година
7. Правилник за воздухоплови без екипаж
(правен основ: член 17 став (2) од Законот за воздухопловство).
рок: прва половина од 2023 година

10.5 Заштита на права на патници

Случаи за заштита на правата на патници по жалба

Секторот за меѓународно-правни работи ќе продолжи со редовните активности поврзани со постапување по жалби за заштита на правата на патници во случаите на одбивање на влез во воздухоплов, откажување на лет како и доцнење на летовите.

Инспекциски надзор

Секторот за меѓународно-правни работи ќе продолжи со редовните инспекциски надзори за почитување прописите за заштита на правата на патниците.

10.6 Преводи, ревизии и кореспонденција

Преводи

Секторот за меѓународно-правни работи врши преводи на прописи, документи, меѓународните воздухопловни стандарди и изработка и создавање на база на податоци.

Секторот за меѓународно-правни работи ќе продолжи со редовните активности поврзани со превод и ревизија на ЕУ регулативите и директивите, со цел подготовка на националните подзаконски акти, како и со превод на националните прописи и други документи на англиски јазик.

Кореспонденција

Одделението ќе продолжи со редовните активности поврзани со меѓународна кореспонденција како со воздухопловните власти во другите држави, така и со меѓународните организации.

Исто така, Одделението за меѓународни работи во текот на 2023 година ќе продолжи со ажурирање на Библиотеката со стручна литература и архивирање на документите на ICAO и Службените весници на Република Северна Македонија.

XI. СЕКТОР ЗА АЕРОДРОМИ И ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА

11.1 Одделение за аеродромска инфраструктура

11.1.1 Активности на одделението

Во областа на аеродромската инфраструктура се предвидуваат следните активности и обем на работи за 2023 година:

- ✓ Сертификација на аеродроми леталишта и терени;
- ✓ Инспекциски надзор на градежната инфраструктура на аеродроми, леталишта и терени;
- ✓ Регистрација на аеродроми и леталишта и евиденција на терени;
- ✓ Издавање на согласности со услови за градба од аспект на безбедноста на воздушниот сообраќај;
- ✓ Издавање на податоци, информации и мислења за изработка на урбанистичко плански и проектни документации во електронскиот систем e-urbanizam;
- ✓ Надзор на препреки во воздухопловството;
- ✓ Други активности.

11.1.2 Сертификација на аеродроми, леталишта и терени

Во септември 2023 година се предвидуваат активности за продолжување на уверенијата за воздухопловните пристаништа:

- Меѓународен Аеродром – Скопје и
- Св.Апостол Павле – Охрид,

како и на спортските аеродроми, во месец Април 2023:

- Спортски аеродром Скопје - Стенковец
- Спортски аеродром Битола
- Спортски аеродром Штип
- Спортски аеродром Куманово

11.1.3 Инспекциски надзор на градежна инфраструктура на аеродроми, леталишта и терени

Инспекцискиот надзор на аеродромите, леталиштата и терените се врши со цел одржување на издадените сертификати како и редовно следење на состојбата на инфраструктурата заради обезбедување на услови за безбедно одвивање на воздушниот сообраќај преку редовни, вонредни и повторни инспекциски надзори.

Во тек на 2023 година се планира реализација на **19 редовни инспекциски надзори** со цел постигнување на принципот од едногодишна ротација на сите области, како и повремена вонредни – ненајавени инспекции.

Со наведените инспекциски надзори се планира да се опфатат вкупно 6 тематски инспекции на воздухопловните пристаништа во Скопје и Охрид:

- податоци за аеродромот и ажурност на АИП,
- аеродромска безбедносна ограда и тревнати површини,
- контрола и обележување на препреки во рамки на комплексот,
- визуелни знаци за навигација,
- центар за обука за лица од сектор за техника,
- реализација на планот за тековно и инвестиционо одржување

Покрај редовните и планираните инспекциски надзори ќе се спроведуваат и вонредни инспекциски надзори како и надзори по пријава или по барање на претпоставените органи во АЦВ, доколку има потреба.

Во прилог е табеларен распоред на инспекциските надзори за 2023 година.

Вонредни инспекциски надзори на препреки и одобрување на терени за хеликоптери, параглајдери и други видови на воздухоплови ќе се вршат по потреба и доставено барање или пријава.

11.1.4 Регистрација на аеродроми и леталишта и евиденција на терени

За 2023 година не е најавено регистрирање на нов аеродром, леталиште или терен од страна на субјекти на воздухопловната индустрија.

Доколку се пријават или со инспекциски надзори се утврдат промени кои се однесуваат на податоците во Регистерот на аеродроми и леталишта и податоците во Евиденцијата на терени, истите редовно ќе бидат ажурирани согласно Правилникот.

11.1.5 Издавање на согласности со услови за градба од аспект на безбедност на воздушниот сообраќај

Издавањето на согласности со услови за градба од аспект на безбедноста на воздушниот сообраќај е редовна активност на одделението за аеродромска инфраструктура, и зависи од динамиката на доставување на барања за изградба или поставување на објекти во и вон зона на аеродромите и леталиштата кои можат да влијаат на безбедноста на воздушниот сообраќај, како и за усвојување на соодветни урбанистичко - плански документации во рамки на заштитните зони на аеродромите и леталиштата.

11.1.6 Е – Урбанизам

Во 2023 година ќе продолжи имплементацијата на проектот електронски систем за следење на изработка и донесување на урбанистичко плански документации, воспоставен во 2015 година, во кој Агенцијата за цивилно воздухопловство учествува со давање на мислења, податоци и информации за изработка на истите, со цел заштита на зоните на аеродромите.

Станува збор за редовна активност на одделението за аеродромска инфраструктура, која се реализира во текот на целата година. Обемот на работни задачи зависи од динамиката на поставување на соодветните документации на веб порталот на е-урбанизам. Како за споредба, во текот на 2019 година имаше вкупно 694 предмети, во текот на 2020 година – 823, во 2021 година – 1093, додека до 31.10.2022 година – 1.199 предмети.

11.1.7 Надзор на препреки во воздухопловството

Во Регистарот на препреки, кој е воспоставен во Агенцијата за цивилно воздухопловство, евидентирани се 593 објекти од кои 91 објект не ги исполнува пропишаните услови, 42 објекти се водат како неизградени, односно **предмет на инспекциски надзор се вкупно 460 препреки.**

Инспекцискиот надзор се извршува со цел, утврдување на исполнување на издадените услови за обележување на препреките за дневно воочување и воочување ноќе и во услови на намалена видливост.

Заклучно со Декември 2018 година завршено е во потполност спроведувањето на иницијалните надзори, а во текот на 2023 година се планира инспекциските надзори да се извршуваат по случаен избор и по потреба, како вонредни, повторни или по пријава од воздухопловни и други субјекти.

11.1.8 Други активности

Другите активности од областа на аеродроми ќе се одвиваат во согласност со плановите на другите сектори и одделенија или ad-hoc, согласно потребите на Агенцијата.

11.2. Одделение за воздухопловна навигација за 2023 година

Активностите и задачите кои се извршуваат од областа на воздухопловната навигација произлегуваат и се пропишани во Законот за воздухопловство на Агенцијата за цивилно воздухопловство а воедно и од подзаконските акти кои се донесени во Агенцијата за цивилно воздухопловство, правилници, регулативи и уредби кои се однесуваат на начинот на давање на услуги на воздухопловна навигација, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење.

Врз основ на донесените законски и подзаконски акти Одделението за воздухопловна навигација извршува инспекциски надзори за проверка над исполнетост на условите, како и општите услови на давателот на услуги во воздухопловна навигација преку овластени инспектори од „Одделението“ во соработка со потребни експерти/инспектори од други одделенија во Агенцијата за цивилно воздухопловство од одредени области. Овие активности се извршуваат во континуитет преку цела година. Предвидени се редовни инспекции, follow up и ad hoc.

Предмет на инспекциските надзори е работењето на давателот на услуги на воздухопловна навигација кои ги опфаќа следниве области: АТМ услуги и тоа: контрола на летање, информирање во лет, тревожење, регулирање на проток на воздушен сообраќај, организација на воздушен простор, мрежни функции, услуги на

воздухопловно информирање, метеоролошки услуги, постапување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уредите, опремата за давање на услуги на воздухопловна навигација, водење на евиденција, собирање, обработка и проследување на податоци кои се користат за наплата на надоместоци од услугите на воздухопловна навигација, изготвување и редовно ажурирање на Зборникот за воздухопловни информации и обука на ANS персонал.

Надзор над тековното исполнување/придржување на условите, како и општите услови на давателот на услуги во воздухопловна навигација кој Агенцијата го врши преку редовен инспекциски надзор според планот и програмата на одделението за воздухопловна навигација во делот на:

- а) техничка и оперативна стручност и оспособеност,
- б) организациона структура и управување,
- в) систем за управување со безбедноста
- г) услови за постигнување, обезбедување и подобрување на безбедноста,
- д) безбедносни услови за проценување и ублажување на ризици по однос на измените,
- ѓ) услови за давање на услуги на контролата на летање (работни методи и оперативни процедури),
- е) услови за безбедност за инженерскиот и техничкиот персонал кои вршат должности поврзани со оперативната безбедност (работни методи и оперативни процедури),
- ж) услови за давање на метеоролошки услуги во воздухопловството (работни методи и оперативни процедури),
- з) услови за обезбедување на услуги за воздухопловни информации (работни методи и оперативни процедури) и
- с) услови за давање на комуникациски, навигациски и надзорни услуги (работни методи и оперативни процедури).

Овие активности се реализираат во текот на целата година за кои Одделението изготвува годишен план за инспекциски надзор за тековната година кој по потреба зависно од дополнителните активности и мерки кои се превземаат од Одделението за воздухопловна навигација се ажурира во тековната година.

Одделението за воздухопловна навигација преку редовни и вонредни инспекциски надзори разгледување, постапување и архивирање по основ на добиените безбедносни настани од страна на давателот на услуги во воздухопловна навигација. Одделението за воздухопловна навигација преку вонредни инспекциски надзори ги извршува овие активности во текот на цела година.

Разгледување, постапување и одобрување на добиените безбедносни проценки за проценување и ублажување на ризици по однос на измените кај давателот на услуги во воздухопловна навигација. ги извршува овие активности во текот на цела година.

Разгледување, постапување, одобрување и ажурирање на измените во воздухопловниот зборник AIP добиени од страна на давателот на услуги во воздухопловна навигација. Овие активности се извршуваат во текот на целата година.

Управни постапки кои произлегуваат од работењето на давателот на услуги на воздухопловна навигација за подобрување на безбедноста во однос на измените на работните методи и оперативните процедури во одделението за безбедност, секторот на контролата на летање (ATCO,FD,AIS,MET,FLOW,RCO), сектор за техника (CNS). Овие активности се извршуваат во текот на целата година.

Имплементација на новите директиви и регулативи за изготвување на прирачници, процедури за работењето на одделението на воздухопловна навигација и поддршка и заедничка соработка за надзор над давателот на услуги во воздухопловна навигација. Овие активности се извршуваат во текот на целата година.

Подготовка на план за имплементација на PBN процедури.

Активности со EASA во делот на ATM/ANS за стандардизација.

Имплементација на новите транспонирани регулативи на Европската комисија што подразбира подготовка на процедури и чек листи. Овие активности ќе се извршуваат во текот на целата година.

Агенцијата за цивилно воздухопловство треба во идниот период да одобри нов ATM систем за оперативно користење, проект на M HAV АД Скопје. Од тие причини, ќе се спроведат низа активности со домашни и странски експерти кои ќе треба преку консултантски услуги да обезбедат проверка на документацијата, која се однесува на постапките, процесите, имплементацијата на системот и подсистемите, од аспект на негова функционалност и безбедност. Овие активности ќе се извршуваат преку целата година.

Активности поврзани со ICAO USOAP. Овие активности ќе се извршуваат преку целата година.

Активности и учество во состаноци DANUBE FAB и BLUEMET FAB како обсервери. Овие активности ќе се извршуваат преку целата година.

Активности со EUROCONTROL – Support to states како и активности поврзани со LSSIP. Овие активности ќе се извршуваат преку целата година.

11.3.ОДДЕЛЕНИЕ ЗА АЕРОДРОМСКИ УСЛУГИ

3.1.3 ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР НА АЕРОДРОМСКИ СЛУЖБИ И УСЛУГИ

Во текот на 2023 година се планира да бидат извршени 18 пообемни и посеопфатни редовни инспекциски надзори на воздухопловните пристаништа, односно по 9 на двете воздухопловни пристаништа.

Со наведените 18 инспекциски надзори се планираат вкупно 18 тематски инспекции (по 9 на двете воздухопловни пристаништа во Скопје и Охрид), односно ќе бидат опфатени следните области:

1. Систем за управување со безбедноста
2. Управување со платформата
3. Процедури за работа при намалена видливост и лоши временски услови
4. Служба за ППЗ
5. План за вонредни ситуации
6. Центар за обука
7. Справување со цел заштита од удари со птици

8. Одмрзнување и заштита од замрзнување на воздухоплови

9. Опслужување на воздухоплови на платформа

11.4 РАБОТА НА ПРОЕКТИ

1. Промовирање на системот за управување со безбедноста

Една од главните активности ќе биде поддршка на аеродромскиот оператор за развој и имплементација на системот за управување со безбедноста. За таа цел ќе ги превземеме следните активности:

Активност:	изработка на Упатство за имплементација на СМС
Рок:	втор квартал
Резултат:	донесено и објавено на веб страната на АЦВ

2. Национална програма за безбедност на ПСП

За зголемување на безбедноста на ПСП, преку намалување на ризикот на факторите кои влијаат на безбедноста на ПСП, ќе ги превземеме следните активности:

Активност:	<i>изработка на Национална програма за безбедност на ПСП</i>
Рок:	четврт квартал
Резултат:	донесена и објавена на веб страната на АЦВ

Активност:	<i>ќе осигураме дека аеродромскиот оператор е запознат со препораките од GAPRE (семинари, работилници).</i>
Рок:	континуирано
Резултат:	вршење континуиран безбедносен надзор

Активност:	<i>ќе осигураме дека безбедносните индикатори ги опфаќаат сите случаи и факторите кои влијаат на безбедност на ПСП</i>
Рок:	континуирано
Резултат:	вршење континуиран безбедносен надзор

Активност:	<i>ќе осигураме дека во плановите и програмите за основна, континуирана и обука за освежување на знањата се вклучени и теми за мерките за спречување на излетување на воздухопловите од ПСП</i>
Рок:	континуирано
Резултат:	вршење континуиран безбедносен надзор

Активност:	<i>ќе осигураме дека во рамките на СМС операторот на аеродромот вклучува процена на ризик на факторите кои претходат на безбедноста на ПСП</i>
Рок:	континуирано
Резултат:	вршење континуиран безбедносен надзор

Активност:	<i>изработка на Упатство за испитување на површинските услови на ПСП</i>
Рок:	трет квартал 2023 година
Резултат:	донесување и објавување на веб страната на АЦВ

Годишна програма за работа и развој на Агенцијата за цивилно воздухопловство на Република Северна Македонија за 2023 година.

Активност:	<i>изработка на Упатство за справување со животински свет на аеродром</i>
Рок:	четврт квартал 2023 година
Резултат:	донесување и објавување на веб страната на АЦВ

3. Сертификација по EASA

Со цел постапување по забелешката од ЕУ наведена во Извештајот за 2022 година, ќе ги превземеме следните активности:

Активност:	<i>креирање на база за сертификација на воздухопловни пристаништа</i>
Рок:	четврт квартал 2023 година
Резултат:	воспоставена сертификациона база (*во зависност од донесување на Законот за воздухопловство и подзаконските акти за сертификација)

Активност:	<i>изработка на Упатство за сертификација по EASA</i>
Рок:	четврт квартал 2023 година (*во зависност од донесување на Законот за воздухопловство)
Резултат:	донесено и објавено на веб страната на АЦВ

Активност:	<i>изработка на Упатство за изработување на воздухопловна судија (проценка на безбедносен ризик)</i>
Рок:	втор квартал 2023 година
Резултат:	донесено и објавено на веб страната на АЦВ

Активност:	<i>учество во донесување на подзаконските акти</i>
Рок:	четврт квартал 2023 година
Резултат:	донесени и објавени во Службен Весник на РСМ

Активност:	<i>ќе осигураме дека аеродромскиот оператор е запознат со барањата на EASA</i>
Рок:	континуирано
Резултат:	семинари, работилници за сертификација на воздухопловните пристаништа по EASA

Активност:	<i>ќе осигураме дека аеродромскиот оператор е запознат со барањата на EASA</i>
Рок:	континуирано
Резултат:	семинари, работилници за сертификација на воздухопловните пристаништа по EASA

4. Операционализација на барањата на Анекс 14, Дел 2 на ИКАО

За развој на аеродромската инфраструктура и воздухопловните операции, ќе придонесеме со превземање на следните активности:

Активност:	<i>Активности за помош на правни и физички лица за обезбедување на меѓународна финансиска помош за</i>
-------------------	--

Годишна програма за работа и развој на Агенцијата за цивилно воздухопловство на Република Северна Македонија за 2023 година.

	<i>рехабилитација на постоечките хелидроми и изградба на нови (создавање на инфраструктура за развој на хеликоптерски операции).</i>
Рок:	континуирано
Резултат:	обновени и/или изградени нови хелидроми

Активност:	<i>Изработка и донесување на Упатство за имплементација на барањата и градба на нови хелидроми лоцирани на болниците, и за реновирање на постојните локации.</i>
Рок:	четврт квартал 2023 година
Резултат:	сертифицирани хелидроми

5. Безбедност на платформа

За унапредување на безбедноста и намалување на ризикот при извршување на земски услуги на платформа ќе ги превземене следните активности:

Активност:	<i>изработка на Упатство за безбедноста на платформа</i>
Рок:	прв квартал 2023 година
Резултат:	донесување и објавување на Упатството на веб страната на АЦВ

Активност:	<i>изработка на Упатство за опслужување на воздухопловите со гориво</i>
Рок:	втор квартал 2023 година
Резултат:	донесување и објавување на Упатството на веб страната на АЦВ

Активност:	<i>изработка на водич/флаер за известување на безбедноста на земја</i>
Рок:	трет квартал 2023 година
Резултат:	донесување и објавување на веб страната на АЦВ

Активност:	<i>следење на пријавените настани кои настанале во текот на спроведување на земските услуги</i>
Рок:	континуирано
Резултат:	навремено ажурирање на индикатори кои опфаќаат безбедност на земски услуги;

6. Либерализација на пазарот на земски услуги

Во насока на исполнување на барањата од Директивата 96/67/ЕС, ќе ги превземеме следните активности:

Активност:	<i>сертификација/издавање на одобрение на давателите на земски услуги</i>
Рок:	континуирано 2023 година
Резултат:	сертифицирани даватели на земски услуги

Годишна програма за работа и развој на Агенцијата за цивилно воздухопловство на Република Северна Македонија за 2023 година.

Активност:	<i>изработка на Упатство за издавање на одобрение за вршење на земски услуги</i>
Рок:	прв квартал 2023 година
Резултат:	донесување и објавување на Упатството на веб страната на АЦВ

Активност:	<i>изработка на Процедура за издавање одобрение на давателите на земски услуги</i>
Рок:	прв квартал 2023 година
Резултат:	донесување на интерна процедура

7. Мерки за олеснување во цивилното воздухопловство

Во насока на исполнување на барањата на ЕУ Регулативата 996/2010 и Анекс 9 на ИКАО, во рамките на Националниот комитет за олеснување, во кој членува одделението, ќе ги преземеме следните активности:

Активност:	<i>Изработка на План за вонредни ситуации за несреќи во цивилното воздухопловство на национално ниво (Анекс 9 и член 21 од ЕУ Регулативата 996/2010).</i>
Рок:	четврт квартал 2023 година
Резултат:	донесување и објавување на веб страната на АЦВ

11.5. Одделение за потрага и спасување и истражување на инциденти и настани

1. Активности во RASARAC

Во 2023 година Република Северна Македонија ќе биде претседавач со RASARAC (Регионален Комитет за потрага и спасување во воздухопловството). Агенцијата за цивилно воздухопловство како претставник во RASARAC е одговорна за организација и подготовка на состаноци во текот на целата година и активно членство и придонес во рабоните групи кои имаа за цел да подготват обрасци за прекугранични SAR договори и оперативни договори, да ги утврдат потребите за обука и усовршување на стручен кадар, согласно Анекс 12 на ICAO и IAMSAR Manual. Активностите во иднина ќе продолжат и со помагање на членките во организација на регионални обуки и вежби со цел да се подобри севкупната ефикасност и ефективност во давањето на SAR услугите.

2. ECCAIRS- European Coordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems

ECCAIRS или Европски координативен центар за системот за известување на воздухопловни несреќи и инциденти е дигитална платформа која ги интегрира националните воздухопловни власти со органите за безбедносна истрага. Со помош на оваа дигитална платформа Агенцијата за цивилно воздухопловство ги собира, споделува и анализира безбедносните информации кои ги поседува се со цел да ја подорби воздухопловната безбедност. Од 2021 година ECCAIRS 2 е достапен само за земјите членки на ЕУ, очекуваме да стане достапна за останатите земји кои не се членки на ЕУ во 2023 година. За пристап до оваа платформа Агенцијата за цивилно воздухопловство ќе треба

да потпише договор со EASA и да избере еден од пакетите кои ќе и бидат предложени за кориснички пристап.

3. Подготовка и усогласување на сите документи, процедури, формулари, листи и упатства согласно Интегрираниот прирачник за квалитет на Агенцијата. До крајот на 2023 година Одделението целосно ќе се усогласи со новиот систем на кодирање во согласност Интегрираниот прирачник за квалитет на Агенцијата. Изработка на оперативен прирачник врз основа на одобрените процедури за работа и документите кои произлегуваат од домашното и меѓународното законодавство, а се однесуваат на надлежностите и делувањето на Одделението.

4. Нова „Уредба за пријавување и истражување на несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани на цивилни и државни воздухоплови“

Со оваа уредба ќе бидат пропишани принципите по кои се води истражувањето на несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани на цивилни и државни воздухоплови, начинот на нивно пријавување, како и формата, содржината, начинот на водење на евиденцијата и начинот на издавање и одземањето на службената легитимација на истражителите.

5. Активности поврзани со пријавување на безбедносни настани

- креирање на база на пријавени настани
- складирање, заштита и дистрибуција
- анализа на пријавени настани
- анализа на

11.6. Одделение за воздухопловна навигација за 2023 година

Активностите и задачите кои се извршуваат од областа на воздухопловната навигација произлегуваат и се пропишани во Законот за воздухопловство на Агенцијата за цивилно воздухопловство а воедно и од подзаконските акти кои се донесени во Агенцијата за цивилно воздухопловство, правилници, регулативи и уредби кои се однесуваат на начинот на давање на услуги на воздухопловна навигација, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење.

Врз основ на донесените законски и подзаконски акти Одделението за воздухопловна навигација извршува инспекциски надзори за проверка над исполнетост на условите, како и општите услови на давателот на услуги во воздухопловна навигација преку овластени инспектори од „Одделението“ во соработка со потребни експерти/инспектори од други одделенија во Агенцијата за цивилно воздухопловство од одредени области. Овие активности се извршуваат во континуитет преку цела година. Предвидени се редовни инспекции, follow up и ad hoc.

Предмет на инспекциските надзори е работењето на давателот на услуги на воздухопловна навигација кои ги опфаќа следниве области: АТМ услуги и тоа: контрола на летање, информирање во лет, тревожење, регулирање на проток на воздушен сообраќај, организација на воздушен простор, мрежни функции, услуги на воздухопловно информирање, метеоролошки услуги, постапување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уредите, опремата за давање на услуги на воздухопловна навигација, водење на евиденција, собирање, обработка и проследување на податоци кои се користат за наплата на надоместоци од услугите

на воздухопловна навигација, изготвување и редовно ажурирање на Зборникот за воздухопловни информации и обука на ANS персонал.

Надзор над тековното исполнување/придржување на условите, како и општите услови на давателот на услуги во воздухопловна навигација кој Агенцијата го врши преку редовен инспекциски надзор според планот и програмата на одделението за воздухопловна навигација во делот на:

- а) техничка и оперативна стручност и оспособеност,
- б) организациона структура и управување,
- в) систем за управување со безбедноста
- г) услови за постигнување, обезбедување и подобрување на безбедноста,
- д) безбедносни услови за проценување и ублажување на ризици по однос на измените,
- ѓ) услови за давање на услуги на контролата на летање (работни методи и оперативни процедури),
- е) услови за безбедност за инженерскиот и техничкиот персонал кои вршат должности поврзани со оперативната безбедност (работни методи и оперативни процедури),
- ж) услови за давање на метеоролошки услуги во воздухопловството (работни методи и оперативни процедури),
- з) услови за обезбедување на услуги за воздухопловни информации (работни методи и оперативни процедури) и
- с) услови за давање на комуникациски, навигациски и надзорни услуги (работни методи и оперативни процедури).

Овие активности се реализираат во текот на целата година за кои Одделението изготвува годишен план за инспекциски надзор за тековната година кој по потреба зависно од дополнителните активности и мерки кои се превземаат од Одделението за воздухопловна навигација се ажурира во тековната година.

Одделението за воздухопловна навигација преку редовни и вонредни инспекциски надзори разгледување, постапување и архивирање по основ на добиените безбедносни настани од страна на давателот на услуги во воздухопловна навигација. Одделението за воздухопловна навигација преку вонредни инспекциски надзори ги извршува овие активности во текот на цела година.

Разгледување, постапување и одобрување на добиените безбедносни проценки за проценување и ублажување на ризици по однос на измените кај давателот на услуги во воздухопловна навигација. ги извршува овие активности во текот на цела година.

Разгледување, постапување, одобрување и ажурирање на измените во воздухопловниот зборник AIP добиени од страна на давателот на услуги во воздухопловна навигација. Овие активности се извршуваат во текот на целата година.

Управни постапки кои произлегуваат од работењето на давателот на услуги на воздухопловна навигација за подобрување на безбедноста во однос на измените на работните методи и оперативните процедури во одделението за безбедност, секторот на контролата на летање (ATCO, FD, AIS, MET, FLOW, RCO), сектор за техника (CNS). Овие активности се извршуваат во текот на целата година.

Имплементација на новите директиви и регулативи за изготвување на прирачници, процедури за работењето на одделението на воздухопловна навигација и поддршка и заедничка соработка за надзор над давателот на услуги во воздухопловна навигација. Овие активности се извршуваат во текот на целата година.

Подготовка на план за имплементација на PBN процедури.

Активности со EASA во делот на ATM/ANS за стандардизација.

Имплементација на новите транспонирани регулативи на Европската комисија што подразбира подготовка на процедури и чек листи. Овие активности ќе се извршуваат во текот на целата година.

Агенцијата за цивилно воздухопловство треба во идниот период да одобри нов ATM систем за оперативно користење, проект на M HAV АД Скопје. Од тие причини, ќе се спроведат низа активности со домашни и странски експерти кои ќе треба преку консултантски услуги да обезбедат проверка на документацијата, која се однесува на постапките, процесите, имплементацијата на системот и подсистемите, од аспект на негова функционалност и безбедност. Овие активности ќе се извршуваат преку целата година.

Активности поврзани со ICAO USOP. Овие активности ќе се извршуваат преку целата година.

Активности и учество во состаноци DANUBE FAB и BLUEMET FAB како обсервери. Овие активности ќе се извршуваат преку целата година.

Активности со EUROCONTROL – Support to states како и активности поврзани со LSSIP. Овие активности ќе се извршуваат преку целата година.

Прилог број 1 – Организациона поставеност на Агенцијата за цивилно воздухопловство

ОРГАНОГРАМ НА АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

